

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра історії України і туризму

Кваліфікаційна робота бакалавра
на тему:
«Туристично-рекреаційний потенціал Західної України на сучасному етапі»

Допущено до захисту
« ___ » травня 2020 року

студента групи Т 01-16
факультету перекладознавства
освітньо-професійної програми
Туристичне обслуговування
за спеціальністю 242 Туризм
Мельникова Микити Георгійовича

Завідувач кафедри
Історії України і туризму
Васильчук Володимир
Миколайович

Науковий керівник: кандидат
філософських наук, професор Шутов О.Г

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	7
1.1. Поняття та законодавчі рішення щодо туризму в Україні.....	7
1.2. Методичні підходи в дослідженні стану туризму в Україні.....	10
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ.....	20
2.1. Рекреаційно-туристичні ресурси західної України.....	20
2.2. Спеціалізовані види туризму в західній Україні.....	39
2.3. Вітчизняний ринок туристичних послуг.....	46
РОЗДІЛ III. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ.....	48
3.1. Шляхи підвищення ефективності розвитку туризму в західній Україні.....	48
3.2 Перспективи.....	52
3.3 Проблеми.....	58
ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	63

ВСТУП

Актуальність теми. Західна Україна на сьогодні приймає найбільшу кількість туристів завдяки бальнеологічним, ландшафтно-рекреаційним, культурно-історичним та рекреаційно-туристичним ресурсам регіону. З 2014 року у відсотках ми маємо щорічний приріст туристів до Західної України на рівні 10%, зокрема на цей показник вплинула анексія Кримського півострова.

Туризм є найбільшою індустрією в світі та має трильйони доларів обігового капіталу. В умовах сучасного світу ринок туристичних послуг є багаторівневою системою, що поєднує більшість галузей, відтак туризм є рушійною силою у розвитку економіки та загального рівня процвітання населення. Можна стверджувати, що стан ринку туристичних послуг в країні є показником її успішності та розвиненості у світі. Завдяки туризму відбуваються процеси інтеграції та міжнародної дружи, що безсумнівно підвищує авторитет та значимість країни серед інших держав. Говорячи конкретно про Західну Україну, можна сміливо сказати, що цей регіон займає лідируючі позиції в Україні за усіма туристичними показниками та є доволі відомим туристичним центром у східній та центральній Європі. Розвиток туризму є актуальним та необхідним для України оскільки це реальний шанс на омріяні економічні та соціальні перетворення. Беручи до уваги вигідне географічне розташування у самому серці Європи та маючи ресурси для впровадження та розвитку майже усіх видів туризму, нажаль, як не дивно з часів незалежності зійшла унівець система соціального туризму, тепер майже не доступне оздоровлення за кошти держави для людей похилого віку, молоді, дітей та людей з обмеженими фізичними можливостями, а за останні роки туризм втрачає свої позиції через кризу та війну на Донбасі. Не зважаючи на негативні моменти у перспективі подальший розвиток туристичної галузі призвів би до процвітання регіону і країни в цілому, працевлаштування населення, залучення міжнародних компаній різного вектору діяльності, від сфери обслуговування до транспортування і т.п., головне, що ці перетворення змогли б залучити інвестиції цих компаній, що в свою чергу сприяло створенню робочих місць та

роботі малого та середнього бізнесу, побудові сучасної інфраструктури. Окрім регіональних зрушень розвиток великих туристичних комплексів у західному регіоні був би відчутним на загальнодержавному рівні з урахуванням валютних надходжень до скарбниці. Поява нових робочих місць дасть змогу більшій кількості українців залишитися вдома та працювати на своїй землі, а не їхати на заробітки, що є дуже популярним промислом у Західній Україні через відсутність альтернативи.

Шляхом уніфікації економічних процесів частиною яких є галузь туризму ми зможемо зменшити залежність від зовнішніх чинників, завдячуючи економічному прогресу будуть подолані соціальні проблеми.

Саме завдяки туризму, незважаючи на незначні показники в порівнянні з можливостями, на території Західної України вдається залучати велику кількість людей до роботи для обслуговування туристичного сектору, будівництві та підтримці стану доріг, пам'яток архітектури та історії, підприємці активно займаються торгівлею сувенірами, смаколиками та наданням послуг для туристів, працює рекламний сектор, відбувається будівництво та оновлення вже існуючих готелів, завдяки наявності туристичних потоків є можливим захист та реставрування культурних та історичних пам'яток, спорудження нових культурних та архітектурних об'єктів, захисту існуючої екосистеми, розвитку комунікацій, функціонування як державних так і міжнародних банківських компаній і т.п.

Міжнародний туризм активно взаємодіє з західним регіоном України реалізуючи туристичні продукти на своєму внутрішньому ринку тим самим співпрацює з нашою сферою економіки через реалізацію товарів та послуг.

Об'єктом дослідження є ринок туристичних послуг у Західній Україні.

Предметом дослідження є аналіз туристично-рекреаційних ресурсів Західної України, та наявні проблеми та перспективи розвитку.

Метою дослідження є розгляд теоретико-методологічних засад туристичної діяльності в Україні, аналіз сучасного стану туристично-

рекреаційного комплексу Західної України, встановлення проблем та перспектив розвитку туризму у Західній Україні.

Дана мета передбачає виконання таких завдань:

- Дослідити рекреаційно-туристичні ресурси Західної України.
- Проаналізувати основні чинники, які впливають на туристичний ринок України.
- Виявити основні фактори, що впливають на туристичну галузь України.
- Визначити перспективи розвитку внутрішнього та в'їзного туризму в Західній Україні.
- Визначити конкретні переваги тієї чи іншої області Західної України, особливості туристичної діяльності та їх види.
- Зазначити існуючі проблеми та запропонувати конкретні ідеї щодо їх вирішення.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною базою дослідження стали наукові праці, роботи та ідеї вчених та спеціалістів у сфері туризму. У науковій літературі питанням туристично-рекреаційного розвитку Західної України займалися такі вітчизняні вчені, як Ю.О. Масюк, Л. С. Гринів, В. І. Мацола, Л. М. Черчик, Ф.Ф. Бутинець, С. В. Войтко, Н.А. Габчак, Л.М. Устименко, якими були висвітлені питання, формування стратегії збалансованого розвитку національної економіки в Україні, історія розвитку туризму та туризм - як історико-культурне явище, регіональна політика розвитку рекреаційного природокористування, формування і розвиток рекреаційно-туристичних комплексів та багато інших доцільних питань.

Основними дослідницькими методами у роботі є:

- Аналітичний метод, завдяки якому були представлені дані через призму думок видатних вітчизняних вчених, щодо проблем та перспектив туризму в західному регіоні.
- Метод логічного ототожнення, завдяки якому наукове дослідження було проведене за певною послідовністю.

Ступінь вирішення проблеми в дослідженні та практичне значення отриманих результатів. Майже усі праці стосовно даної теми належать вітчизняним вченим, та є вагомим науковим вкладом до туристичної сфери в Україні. Також корисними можна вважати пізнавальні статті, підсумкові звіти державних агентств та статистичні дані зібрані щорічними довідниками, з них можна дізнатися багато важливих даних, які напряду впливають на сферу туризму.

Особистий внесок здобувача:

- Оброблення та відбір актуальних даних, що допоможуть у дослідженні теми.
- Аналіз інформації щодо туристичного ринку послуг та рекреаційно-туристичних ресурсів.
- Підсумування проблем розвитку туризму в Західній Україні.
- Підсумування перспектив розвитку туризму в Західній Україні.
- Внесення конкретних ідей за для підвищення показників розвитку туризму в Західній Україні.

Практичне значення роботи. Аналіз сучасників чинників, які можуть відігравати визначальну роль у формуванні туристичного продукту та туристичної привабливості регіону. Розвиток туризму державою, як пріоритетної сфери економіки допоміг би вирішити більшість внутрішніх проблем населення, підняти міжнародний авторитет України та сприяв розвитку міжнародних відносин та дружби. Робота містить статистичні та аналітичні підсумки щодо вдосконалення туристичної галузі та економічно-соціальної сфери життя країни в цілому.

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи бакалавра. Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Кваліфікаційну роботу бакалавра викладено на 65 сторінках (з них 59 сторінок основного тексту) комп'ютерного набору.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

1.1 Законодавча база щодо туристичної діяльності в Україні

Особливість туристичного бізнесу є в різноманітні сервісів турпродукту таких як, транспортування, розміщення, харчування, страхування, дипломатична допомогатощо. Туризм займає вагому частку у надходженнях до бюджету України та позитивно впливає на усі галузі з якими співпраціє в процесі забезпечення туристичної діяльності. Від-так туризм сприяє розвитку будівництва інфраструктури, розважальних та пізнавальних закладів, готельно-рестораного комплексу та виробництву національних і тематичних товарів та сувенірів. Усі існуючі аспекти офіційної діяльності в державі мають бути прийняті та обумовлені для безпечної та конкурентної діяльності , звідси ми маємо немало правових та нормативних документів, які формують нормативно-правову базу для регулювання туристичної діяльності. Основними нормативно-правовими документами щодо туризму є:

- 1) Конституція України.
- 2) Цивільний кодекс України.
- 3) Господарський кодекс України.
- 4) Закон України "Про підприємства в Україні" від 27.03.1991 р. № 887-ХІІ.
- 5) Закон України "Про господарські товариства" від 19.09.1991 р. № 1576-ХІІ.6)
- Закон України "Про правовий статус іноземців" від 04.02.1994 р. №3929-ХІІ.7)
- Закон України "Про туризм" від 15.09. 1995 р. № 324/95-ВР.
- 8) Закон України "Про ліцензування окремих видів господарської діяльності" від 01.06. 2000 р. № 1775-ІІІ.
- 9) Постанова Кабінету Міністрів України "Про Правила в'їзду іноземців в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію" від 29.12. 1995 р. № 1074.
- 10) Постанова Кабінету Міністрів України "Про Програму розвитку туризму до 2005 року" від 28.06. 1997р. № 702.

- 11) Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження переліку органів ліцензування" від 14.11. 2000 р. № 1698.
- 12) Постанова Кабінету Міністрів України "Про строки дії ліцензії на проведення певних видів господарської діяльності, розміри і порядок зарахування плати за її видачу" від 29.11. 2000 р. № 1755.
- 13) Інструкція про умови і правила здійснення підприємницької діяльності, пов'язаної з організацією іноземного і зарубіжного туризму (ліцензійних умовах), і контролі за їх дотриманням затверджена наказом Ліцензійної палати України і державного комітету України з туризму від 12.01.1999 р. № 5/1.
- 14) Методичні рекомендації з організації поїздок вітчизняних туристів за кордон затверджено постановою Колегії державного комітету України з туризму від 16.04.1996 р. № 96/8.
- 15) Програма забезпечення захисту і безпеки туристів затверджено постановою Колегії державного комітету України з туризму від 08.10.1996 р. № 96/5.
- 16) "Про затвердження Правил користування готелями і надання готельних послуг в Україні" Наказ Державного комітету по житлово-комунальному господарству України і Державного комітету України з туризму від 10.09.1996 р. № 77/44.
- 17) Правила обов'язкової сертифікації послуг харчування затверджено наказом Державного стандарту України від 27.01.1999 р. №37. 18.
- 18) Правила обов'язкової сертифікації готельних послуг затверджено наказом Державного стандарту України від 27.01.1999 р. №37.[1]

Законодавством України визначається необхідність ліцензування діяльності пов'язаної з наданням туристичних послуг. Ліцензування відбувається відповідно до 17 статті Закону України "Про туризм" для збереження рівних прав та можливостей для тих хто надає туристичні послуги , та навпроти для забезпечення прав та захисту інтересів тих хто їх отримує.

Отримання ліцензії необхідне ,якщо ви займаєтеся такими видами туристичерї діяльності як:

- 1) Організація іноземного туризму.
- 2) Організація внутрішнього туризму.
- 3) Організація закордонного туризму.
- 4) Екскурсійна діяльність.

Для отримання ліцензії, треба подати документи із заявою відповідно до Закону про ліцензування за статтею №10. У заяві мають бути вказані прізвище, ім'я, по-батькові, паспортні дані, ідентифікаційний номер та відомості щодо суб'єкту приватної діяльності:

- 1) Найменування.
- 2) Місцезнаходження.
- 3) Банківські реквізити.
- 4) Ідентифікаційний код-для юридичної особи.

Також відповідно з статтею №9 Закону України про ліцензування має бути зазначений вид господарської діяльності на роботу з яким заявник має намір отримати ліцензію. Додатково треба надати копію документа про реєстрацію суб'єкту підприємницької діяльності або копію витягу з Єдиного державного реєстру підприємств, копія обов'язково має бути завірена органом що видавав документ або завірена нотаріусом. Рішення про видачу ліцензії приймається за 10 робочих днів згідно з чиним законодавством.

За для безпеки та комфорту громадян, усі туристичні продукти проходять сертифікацію туристичних робіт, послуг та товарів за для запобігання роботи нелегальних реалізаторів послуг, які можуть нести небезпеку для життя та здоров'я людей, їх майна та навколишнього довкілля. Також сертифікація зобов'язує дотримуватися норм щодо екологічних стандартів, обов'язкових норм та правил щодо використання природних ресурсів та охорони навколишнього середовища. Обов'язкова сертифікація туристичних послуг відбувається відповідно до переліку затверженого Кабінетом Міністрів України, які стосуються безпеки та життя людей, захисту їх майна та охорони довкілля.[2]

1.2. Методичні підходи в дослідженні стану туризму в Україні

Розвиток внутрішнього ринку забезпечує сприйняття зовнішньої функції, визначає спеціалізацію і участь в світовому туристичному процесі. Тому методологія дослідження національного туристичного ринку повинна відтворювати складність і різноманітність його функціонування в галузі міжнародного і національного туризму. Економічний аспект вивчення стану і проблеми розвитку туристичного ринку дозволяє визначити економічний потенціал досліджуваного регіону, розподілити національний дохід на душу населення і визначити ступінь розвитку окремих галузей економіки. Крім того, розглядається державна політика в галузі розвитку туризму: стимулюється чи туризм або обмежується, чи надаються кошти на розвиток матеріально-технічної бази туризму, а також застосовує держава відповідну регіональну політику. Вирішення цих проблем надзвичайно важливо для зміцнення позицій України на міжнародному туристичному ринку та створення власної надійної інфраструктури для внутрішнього туристичного ринку.

Одним з найбільш важливих питань при вивченні розвитку туристичної галузі є розробка комплексної методології вивчення стану і розвитку національного туристичного ринку. Національний ринок туристичних послуг є найбільш важливим в соціально-географічному огляді туризму, який визначається його зовнішніми і внутрішніми функціями. Вивчення зовнішньої функції національного ринку туристичних послуг включає оцінку його макропозиції як суб'єкта світового туристичного ринку по відношенню до інших суб'єктів і його опозиції по відношенню до питань макрорегіонального ринку. Методологія дослідження внутрішнього ринку туристичних послуг заснована на поєднанні методів галузевого та територіального аналізу і спрямована на визначення національної політики в галузі туризму. Пропонований метод вивчення стану і проблем розвитку національного туристичного ринку з'явився результатом вдосконалення методики вивчення національного туристичного ринку О. О. Любіцевої і пропонує:

1) Оцінка внутрішнього і зовнішнього середовища українського ринку туристичних послуг, яка полягає у визначенні стану економічного розвитку в цій сфері і факторів, що впливають на розвиток національної індустрії туризму;

2) Оцінка ресурсів туризму і відпочинку і рівня розвитку української індустрії туризму, яка визначає її поточні можливості і перспективи участі в глобальному і регіональному туристичному процесі;

3) Оцінка інтенсивності відбувається в країні туристичного процесу, а також визначення напрямків розвитку туристичного ринку і стимулювання ринкової активності.

4) Оцінка інтенсивності туристичного процесу характеризує туристичний охоплення всього населення, який визначається інтенсивністю туристичних потоків. Ці показники бувають двох типів (чиста і валова інтенсивність туристичних потоків) і характеризують найбільш важливі логістичні потоки в туризмі.

5) Оцінка внутрішнього і зовнішнього середовища українського ринку туристичних послуг, яка полягає у визначенні стану економічного розвитку в цій сфері і факторів, що впливають на розвиток національної індустрії туризму, включає в себе вибір, аналіз і оцінку економічних, політичних, соціальних, природних та інших внутрішніх та зовнішньоекономічних, політичних, соціальних, природних та інших питань. Умови і фактори, що впливають на розвиток національного ринку, його місце і його роль на регіональних і світових ринках.

[3, 274с.]

Загальна схема дослідження наступна: на першому етапі вибираються чинники, визначаються їх характеристики і параметри (кількісні та якісні), на другому етапі чинники діляться на ті, які в основному впливають на розвиток внутрішнього ринку. і ті, які впливають на зовнішньоторговельну діяльність; На третьому етапі зазначені чинники, розподілені в параметризованих символах факторів, розподіляються відповідно до впливом впливу на стимуляцію, стабілізацію і обмеження.

Як популярний напрям серед країн СНД лідируючі позиції займає Україна, Чорноморське та Азовське узбережжя - влітку, гірськолижні спуски в Карпатах - взимку, і культурно-історичні екскурсії - цілий рік.

Задля точніших результатів було проведено дослідження – соціальне опитування – серед волонтерів різних регіонів України на тему внутрішнього туризму. Таки чином, можна зробити висновок, що найбільшу частину становить молодь віком 25-34 роки (52%) і 18-24 роки (31%), а найменше – підлітки до 18 років (1%).[4, 2с.]

Туристи, в основному, їдуть до Києва, Львова, та на Закарпаття. Що ж стосується інших міст і регіонів нашої країни, то там теж є потенціал для організації доступного та цікавого відпочинку. В Черкаській області туристам можна запропонувати відвідати Канівський, Чигиринський, Корсунь-Шевченківський національні заповідники; Липівський, Русько - Полянський, заказник Тарасів Обрій; Тальнівський, Козачанський, Корсунь-Шевченківський парки-пам'ятки, а також дендропарк світового значення – «Софіївка».

На Черкащині екскурсіводи можуть розказати багато цікавого про дві основоположні постаті в історії України – Б. Хмельницького і Т. Шевченка, які безпосередньо були пов'язані з цим краєм.

У Чернігові туристів приваблює Національний архітектурно-історичний заповідник «Чернігів стародавній». В Полтаві у рамках програми «Полтава туристична» можна дізнатися про події Полтавської битви та сучасну Полтаву. В Запорізькій області запровадили електронну карту туристичних об'єктів та відкрили інфо-центр для туристів.

Дніпропетровщина – багатий край на історико-культурну спадщину, тут розташовано більше сотні природно-заповідних територій і об'єктів.

На Миколаївщині запроваджена сучасна модель розвитку туристично-рекреаційного комплексу Чорноморського узбережжя «Чорноморська перлина».

На Херсонщині створено свою унікальну «Венецію»: місцева влада та підприємці об'єднали зусилля для облаштування 45 безлюдних острівців у плавнях Дніпра. Згодом на них з'являться усамітнені хутори з індивідуальною спеціалізацією.

Популярним місцем туристичного відпочинку не тільки для вітчизняних, а й для іноземних туристів стала Одеса.

На Вінниччині для розвитку туризму розроблена програма «Історія Вінниччини: від громади – до особистості». Житомирщина визначила сім чудес свого краю. Серед об'єктів – каньйон на річці Тетерів і водоспад Вчелька в Житомирському районі, Камінне село на Олевщині.

На Сумщині можна прогулятися в Деснянсько-Старогутському національному парку, побачити архітектурні пам'ятки колишньої гетьманської столиці Глухова, овіяну славою «Слова о полку Ігоровім» путивльську землю. Цікаво туристам буде відвідати Охтирку, Ромни, Конотоп, Тростянець. На Закарпатті відкрито близько 40 туристичних закладів. Туристів зацікавлять замки Мукачева, Ужгорода, Хуста, Невицького, палаци Чинадієва, Виноградова, Берегова. Для любителів екстремальних видів відпочинку є гірськолижні курорти, рафтинг по річках Тиса та Черемош, скелелазні маршрути в Карпатах. Незабутні враження можна отримати і на фестивалі вина в Мукачеві та святі бринзи в Рахові.

Щоб гарантувати зростаючу роль туризму в соціально-економічних умовах Закарпатської області, потрібно виконати ряд конкретних завдань, в тому числі, зокрема, такі: оцінка туристичних ресурсів і можливостей в регіоні, виявлення унікальних туристичних об'єктів, виявлення областей з ресурсною базою для досягнення бажаного результату соціально-економічного розвитку і т. д., тобто завдань, пов'язаних з управлінням туристичними ресурсами.

По виду туристичної діяльності вони розподілилися наступним чином:

19 суб'єктів: туроператори (організація і надання створення туристичних продуктів, впровадження та надання туристичних послуг, а також посередницькі заходи з надання типових та супутніх послуг),

60 суб'єктів - турагентства (посередницька діяльність при реалізації туристичного продукту туроператорів та туристичних послуг з інших тем туристичної діяльності, а також посередницька діяльність при реалізації характерних та супутніх послуг)

3 суб'єкти - тільки екскурсії.[5.]

Туризм на Закарпатті пропонує всі можливості для розвитку: це природно-кліматичні і географічні характеристики місцевості, унікальні туристичні пам'ятки, наявність природних заповідників і охоронюваних територій.

Незважаючи на позитивні моменти, все ще існують проблеми, які необхідно вирішити. На жаль, матеріально-технічна база залишається на нижчому рівні, за європейськими стандартами. Місцевий уряд має приділяти більше уваги вирішенню проблем. Наступні пропозиції і завдання дозволяють вирішити їх якомога швидше:

участь у розробленні державної політики в сфері туризму та відпочинку з метою забезпечення її реалізації;

Розробка програмних проектів щодо активізації зовнішньоекономічної та інвестиційної діяльності;

залучення нових технологій, технічна допомога в розробці та реалізації соціальних, культурних та інших програм розвитку регіону;

співпраця з іншими сусідніми європейськими країнами в сфері транскордонного співробітництва та європейської інтеграції в сферах політики, економіки, туризму і соціально-культурних проблем;

відзначати свята, події серед населення;

Співпраця з профспілками, компаніями, асоціаціями.

Таким чином, Закарпаття має всі можливості і умови для розвитку гірськолижного туризму в цьому регіоні. Україна, в свою чергу, володіє значним туристичним потенціалом: у країні створено кілька туристично-рекреаційних зон з різними природними, кліматичними та історичними ресурсами.

Основним завданням індустрії туризму є розвиток інфраструктури та створення сприятливих умов. В іншому випадку, не дивлячись на унікальність туристичного продукту, можливе зниження туристичних потоків і привабливості регіону. Тому при розвитку внутрішнього туризму необхідно враховувати світовий досвід і досвід високорозвинених туристичних регіонів країни, застосовувати сучасні методи захисту навколишнього середовища та інші заходи для збалансування економіки.[6, 360с.]

Київська область, в свою чергу, є основним туристичним напрямком в Україні, що підтверджується статистикою кількості проданих туристичних путівок у 2017 році як для громадян України, так і для іноземних туристів, як показано в таблиці.

У Київській області налічується близько 6000 об'єктів культурної спадщини, в тому числі 2010 археологічних пам'яток, 1164 - пам'ятки історії, 164 - пам'ятки архітектури. Це стародавні поселення, городища, кладовища, змійові вали, місця боїв і історичних подій, археологічні пам'ятники, внесені до реєстру нерухомих пам'яток, пам'ятки національного значення, більшість з яких є культовими спорудами XVI-XIX століть. Вони відкривають широкий спектр можливостей для задоволення найвимогливіших культурних та пізнавальних потреб як киян, так і туристів з України і всього світу.

Туристичний напрямок також розвивається завдяки зеленому туризму і з урахуванням кількості історичних і культурних пам'яток, які є частиною національного культурного надбання. Відповідно до Закону України «Про туризм» держава заявляє, що туризм є пріоритетним напрямком економічного та культурного розвитку і створює умови для туризму. Роль органів влади в цьому механізмі полягає в створенні сприятливих умов для туристичної і рекреаційної діяльності.[7, 104с.]

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ

2.1. Рекреаційно-туристичні ресурси західної України

Кліматичний природний ресурс.

Значна частина Західної України припадає на Українські Карпати, знаходяться вони в гірській кліматичній області. Ця область характерна вертикальною поясністю. Це означає зміну температури і ландшафтів від висоти над рівнем моря. На найвищих хребтах фіксується до 2000 мм опадів, взагалі у цій місцевості – від 745 до 1450 мм.

Середня кількість опадів становить коливається від 480 до 690 мм на рік, середня температура влітку - від 15,5 до 20,5 градусів, а в зимовий період - від -6,5 до -8 градусів. Середньорічна температура становить +4,5 градуса. Показники північних кліматичних регіонів країни співпадають з розташованими поза гірської зони західними областями

Сніговий покрив зазвичай тримається на поверхі гірських районів з середини жовтня, до середини травня. Лідерами по висоті снігу є високогірні райони Закарпатської та Івано-Франківської області – там сніг досягає 30-40 см і більше. Причиною тому є те, що з висотою потужність снігу збільшується. Переважають у Західній Україні південно-східні та західні вітри. Перші приносять суху погоду із заморозками взимку і потеплінням влітку. Західні вітри, навпаки, супроводжуються дощами, взимку приносять потепління, а влітку – похолодання. Літній період виділяється частими перепадами температур і зливами при проходженні атмосферних фронтів. У холодну ж пору року нерідко бувають тумани. У всі сезони можна відмітити різкі перепади тиску. Середня температура червня складає +17 градусів, зазвичай стовпчик термометра влітку піднімається до + 20-25 градусів, і лише інколи фіксує +30. У східних областях України погода більш тепла та суха, ніж у Львові. Взимку середня температура становить -3,4 градуса. Інколи річна кількість опадів може перевищувати 1000-1200 мм, але зазвичай воно не перевищує 500-800 мм. У Львові нерідко фіксується мжічка – буря з невеликим

дощем, якої можна чекати незалежно від пори року. Кліматичні умови схожі у всіх частинах Західної України, які не належать до виокремленої місцевості – це ж відноситься й до Львова.[8, 33с.]

Бальнеологічний природний ресурс.

Для лікування та профілактики великого спектру захворювань всіма народами використовувалися ті або інші засоби, яким вони не дарма приписували лікувальні властивості. Відбувалося це з незапам'ятних часів.

Відкриття селянами з хуторів неподалеку від міста Миргорода на початку ХХ ст. мінеральної води «Миргородська» є підтвердженням цього. Лише після того, як вчені побачили, що люди у великих об'ємах везуть цю воду додому, вчені взялися вивчати її склад та властивості. Є письмові свідчення, що вже у ХV ст. місцевий люд користувався мінеральними водами Закарпаття і Прикарпаття у лікувальних цілях. Копанки з мінеральною водою були у Карпатах з давніх-давен. Кожному мандрівнику або звичайній людині випадала можливість випити кучоль цієї води. Біля копанки зазвичай ставили лаву.

Перша половина ХІХ ст. була характерна початком активного освоєння рекреаційних ресурсів у найбільш доступних і придатних місцевостях Донецької, Одеської, Львівської, Закарпатської областей і АРК. Це призвело до появи курортів як господарських об'єктів в Україні.

Курорт Немирів Львівської області ще з 1814 р. приймав у себе відпочиваючих у бальнеолікарні з житловим фондом. Через 4 роки побудували бальнеолікарню у Трускавці. Тоді ж у Закарпатті на Вишківській замковій горі почали використовувати місцеві мінеральні води для ванн("купіль"). До Першої світової війни (кінець ХІХ – початок ХХ ст.) рекреаційно-курортне господарство набуло немалої популярності. У цей час будувалися природно-кліматичні і бальнеологічні курорти у районі Передкарпаття. Почалось освоєння й окремих "точкових" рекреаційних ресурсів, наприклад курорту Моршин.

На нашій території є мінеральні води основних бальнеологічних груп.

Група А. Лікувальна дія якої зумовлена основним іонним складом та загальною мінералізацією. У малих кількостях є азот та метан (у розчиненому стані). Вода не має специфічних властивостей або компонентів. Води цієї групи виведені на земну поверхню свердловинами, вивчені та використовуються на курортах Миргорода (Полтавська область), Куяльника (Одеська область), Трускавця (Львівська область), Феодосії (Крим), Очакова (Миколаївська область) та ін.

Група Б. Води вуглекислі. Наявність у великих кількостях розчиненого вуглекислого газу, який становить 95-100% газів, а також іонний склад та загальна мінералізація відповідають за лікувальну дію води. Ці води виведені на поверхню, вивчені та використовуються на курортах Поляна (Закарпатська область), Голубино у санаторії "Квітка полонини", Сойми - у санаторії "Верховина".

Група В. Води сульфідні. Фізіологічна та лікувальна дія зумовлена наявністю сульфідів (вільного сірководню та гідросульфідного іону). Води цієї групи вивчені та використовуються на курортах Любень-Великого (Львівська область), Синця (Закарпатська область), Черчого (Івано-Франківська область).

Група Г. Води залізисті, миш'яковисті або миш'якові з високим вмістом марганцю, міді, алюмінію. Лікувальна дія зумовлена (окрім їхнього іонного, газового складу та мінералізації) одним або декількома з перелічених фармакологічних активних компонентів. Ця група вивчена та використовується у санаторії "Гірська Тиса" (Закарпатська область).

Група І. Води бромні, йодні та з високим вмістом органічних речовин. Виділено два типи мінеральних вод з високим вмістом органічних речовин. Води групи вивчені та використовуються на курортах Трускавця (Львівська область), Березівських мінеральних вод (Харківська область).

Група Д. Радонові (радіоактивні) води використовуються на курорті Хмільник (Вінницька область).[9, 20с.]

Природа Карпат завжди притягувала до себе людей, але це не єдина причина, по якій люди так полюбили це місце. Торфові лікувальні грязі з їх родовищами, корисні вуглекислі води верхів'їв Чорного Черемошу та інші мінеральні води, бальнеогрязьовий курорт Черче місцевого значення на базі сульфідних вод, торфових вод і грязей розташований у долині, оточеній пагорбами Карпатського передгір'я. Гори висотою до 2000 м підступають до нього із заходу та сходу. З півночі та півдня гори переходять у пагорби. Естетика цього місця тягне туристів із усіх кутків України і не тільки. Гори й пагорби вкриті густими різноманітними лісами. Одним з найстаріших курортів Карпат є курорт Синець. Шаян знаходиться на передгір'ї Малого, Середнього та Великого Шаяну. Долина р. Пінія відома бальнеологічним курортом Поляна на своїй території. Клімат характерний для гір – велика кількість опадів та підвищена вологість повітря. Вуглекисла мінеральна вода для внутрішнього та зовнішнього вжитку використовується на курорті Сойми.

У передгір'ї Великого, Середнього та Малого Шаяну розташований Курорт Шаян. Схили якого повністю вкриті грабом, смерекою та буком. Територію якого повністю захищає вулканічне гірське пасмо. У лікувальних цілях використовують мінеральні водивуглекислого складу. У межигір'ї Чорної Тиси курорт кваси розташований у однойменному селі, курорт знаходиться відноснополонинсько-чорногорського пасма гірз півночі тамармороським масивом з півдня. Там знаходяться Чорногори з рекордною вершиною України - Говерлою - 2061 м. та горою Петрос - 2020 м. Починаючи від кінця жовтня, починає утворюватись сніговий покрив. Для зовнішнього використання застосовують вуглекислу миш'яковисту мінеральну воду. Курорти у Карпатах зазвичай орієнтовані на лікування органів травлення, за рахунок лікувальних властивостей мінеральних вод, особливого успіху має лікування дванадцятипалої кишки та виразки шлунку, зокрема підшлункової залози, печінки та цукрового діабету.[10, 110с.]

Мінеральні води подібні за своїм складом схожі за складом до хімічного складу тканин організму та органів людини. Лікувальні властивості застосовуються, як через вживання мінеральної води так і через приймання ванн та знаходженні у джерелах, корисні речовини потрапляють через шкіру особливо ті речовини, що мають активні мікроелементи, так само через вживання ці речовини потрапляють через слизисту оболонку. Подібний ефект на тіло людини мають лікувальні грязі, до складу грязей входять корисні речовини подібні на вітаміни.

Першими бальнеологічними курортами України можна вважати курорт, що виник на базі мінеральних вод у Шкло приблизно в 1576 році, наступним курортом вважають Трускавецький 1827 року, наступним став у Моршині 1877 року, Львівської області.

За роки досвіду науковообґрунтовані методи санаторно-курортного дії замінили емпіричні та ефективно використовуються для лікування захворювань різного типу.

У другій половину 20-го століття в Україні було 427 санаторіїв, 155 профілактичних комплексів, 133 будинки для відпочинку та 32 пансіонати, які обслуговували у взагалійній кількості приблизно понад 150 тисяч людей, а вже в кінці 20-го століття працювали 15 курортів національного рівня та 13 місцевого.[11, 89с.]

Ландшафтний природний ресурс.

Східні Карпати представляють собою значну частину великої Альпійсько-Карпатської гірської системи. Це доволі молоді гори середньої висоти, їх утворення датують епохою альпійської складчастості. Їх середня висота приблизно від 1150 до 1700 м. Гірські пасма тягнуться паралельно один одного на протязі 270 км з північного заходу на південний схід. Ланцюги гір з сходу отримали ім'я Зовнішніх Карпат. Найвищі вершини знаходяться на масиві Чорногора, з найбільшою висотою понад 2000 м, саме тут можна піднятися на найвищу гору України - Говерлу 2061 м.

Особливість карпатської гірської системи для Центральної Європи є збережені праліси. За структурою карпатські гори є “мякими”, гірські вершини є пологими без скельних виступів, вкриті альпійськими луками. У Карпатських горах Ви зможете побачити сосну гірську, яка росте на горі Піп Іван на висоті понад 2000 метрів, найвище дерево Карпат - модрина європейську (54 м) поблизу Рахова, і найнижче - вербу туполисту (до 15 см) на схилах гори Близниця. Навесні, недалеко від Хуста, можна побачити квітучу долину нарцисів. У гірських масивах багато тисяч років тому утворилися карстові печери і родовища з покладами кам'яної солі. Над родовищами розташовані соляні озера, які за своїми властивостями подібні до Мертвого моря в Ізраїлі. Волинська область знаходиться на північному заході України. На півночі сусідом є Брестська область Білорусі, на півдні межує з Львівською областю, на сході межує з Рівненською областю, на заході межує з Хелмським і Замостським воєводствами Польщі.

Основна частина області знаходиться в межах Поліської низовини, четверта частина – в лісостеповій зоні Волино - Подільської височини. Волинську область поділяють за природними умовами на три зони: північно-поліську, південно-поліську і лісостепову північно-поліську зону, яка складає 3/4 території, за рельєфом область є плоскою та рівниною, але в районах Любомля та Ковеля має підвищення і описується густою лісистістю, а також великими заболоченими площами та значною кількістю торфовищ. Південно-поліська знаходиться в кордонах Волинського пасма, яке утворилось з великої кількості ізольованих горбів. Денудаційна рівнина утворена льодовиками знаходиться на сході області.

В межах Волинської височини розташована лісова зона, яка пересікається балками та річковою долиною.

Території Волині можна сміливо поділяти за типами ландшафту на дві частини, перша поліська та друга лісостепова. Поліський ландшафтний район наочний значною заболоченістю та густою лісистістю, а також великою

кількістю карстових та заплавлених озер. Лісостеповий ландшафтний район наочний усього 20% лісової рослинності та долинно-грядовим рельєфом.

Рівненській області притаманна значна строкатість ґрунтового покриву. Область розміщена на території таких природних зон – Полісся, Малого полісся та Лісостепу. пояснюється її географічним розміщенням на території трьох природних зон – Лісостепу, Полісся та Малого Полісся. Властивою ознакою географічного розташування області з урахуванням невеликого нахилу з півдня на північ є переважна рівнинність поверхні.

Ґрунти дерново-підзолистого типу набули загального поширення у північній частині області, на жаль вони мають низький рівень природної родючості. Ґрунти у південній частині області презентовані у загальній масі сірими лісовими чорноземами мало гумусними зі слідами опідзолення.

Тернопільська область розташована у західному районі Подільської височини та має рівнинний рельєф. Більшість поверхні області має нахил з півночі на південь. Решта території області має нахил у північно-східному напрямку. Найвищою точкою області є гора Попелиха розташована біля села Мечищів. У ґрунтовому покриві переважають сірі опідзолені ґрунти та чорноземи, які мають найбільшу родючість ґрунтів у світі.[12, 10с.]

Водний природний ресурс.

Водні ресурси Закарпаття представлені різними типами водних ресурсів: водосховищами, річками, ставками, річками, які є рекреаційним ресурсом та активно використовуються, окрім того область може похвалитися значною кількістю водоспадів, що представляють туристичний попит області. Найбільшими річками Закарпаття можна назвати річку Уж, Тиса, Латориця. Ріки Карпат відрізняються гірським характером, що означає швидку течію, значні нахили русел і невелику глибину. Враховуючи гірський характер території, та розташування регіону на Головному Європейському вододілі усього невелика частка рік підходить для рекреаційно-туристичної діяльності. До рік, які підходять для такої діяльності відносять річку Латориця, Тересля, Уж.

Зазвичай їх використовують для плавання на каное і байдарках, купання, та рибальства.

На Закарпатті багато озер. Їх поділять за способом виникнення на льодовикові Нижнє, Бребенескул, Драгобратське, вулканічні Синє, Липовецьке, та завальні, Озірце, Синеvir.

Основна частина гірських озер не використовується у рекреаційних цілях через переважно по тій причині, що вода не нагрівається до комфортного купання тощо. Але не зважаючи на це вони користуються популярністю завдяки своїй мальовничості. Водограї або ще як тут їх називають гуки, неймовірні своєю красою та унікальністю, через що завжди приваблюють велику кількість туристів щорічно, вони справлять дивовижне враження. Найпопулярнішими є:

"Яловий", "Шигівський", "Шипот", "Скакало", "Воєводино", "Соловей", "Червоний партизан", "Тростянець", "Труфаниця", "Білий". [13, 150с.]

Водні ресурси Волинської області сильно насичені поверхневими водами, які представлені 130 річками та 235 озерами. Річки регіону у переважній більшості беруть свій початок за кордонами основного європейського басейну, і лише деякі (Стохід, Турія, Вижівка тощо) не виходять за межі регіону. З річок, що належать до басейну Дніпра, найбільші в регіоні - Стир, Турія, Прип'ять, Стохід. Уздовж західного кордону регіону тече Західний Буг до басейну якого належать 24 річки (Луга-Свинорийка, Луга, Неретва). Річкова мережа річки Прип'ять має щільність в середньому 0,25-0,47 км / км², у басейні Західного Бугу - 0,22-0,35 км / км². Зазвичай річки використовують для короткочасних мандрівок, катання на човнах, плавання, риболовлі.

Площа озер регіону складає 150,9 км² (27,5%). Об'єм водойм у озерах становить 943,65 млн м³. Значна частина обсягу належить озерам площею 1,01–5,0 км² (18%) та 20,1–25 км (13%). Цікаво, що об'єм озера Світязь займає майже половину обсягу всіх озер регіону (48,6%). За територіальним розташуванням озера досить нерівномірно розподілені, більшість з них розташовані в поліських районах.

У межах регіону виділяються три озерні області: перехрестя Західного Бугу і Прип'яті, Західний Буг та басейн Прип'яті.

У басейні Західного Бугу є понад 80 озер, які групуються у Шацьку озерну групу, з них 32 - заплавні озера, 48 - карстові озера. Вода в озерах карстового походження прісна, має нейтральну або слабо лужну реакцію, насичена киснем та чиста в мікробіологічному відношенні, часто має цілющий ефект. Найбільше з них - озеро Світязь довжиною 9,3 км і шириною 4,8 км має середню глибину озера 7м і максимальну 58,4М. З двадцяти двох озер цієї групи лише 9 придатні для рекреаційних цілей.

Друга група озер виявлена на перехресті Західного Бугу та Прип'яті. Найбільші озера цієї групи - Волянське, Тур, Синове їх дно переважно піщане, уздовж узбережжя проходять пляжні лінії, а лісові масиви відносно поруч.[14, 108с.]

Водні ресурси Рівненської області. Всього в області налічується 171 річка завдовжки понад 10 км. Всі вони належать до басейну Дніпра. Головною водною артерією є Горинь (довжина в межах області 386 км) із її найбільшою притокою Случ. Іншими важливими річками в Рівненській області є Стир, Льва, Стрига та на північному заході Прип'ять.

В результаті, водні ресурси регіону мають значний нереалізований потенціал і можуть служити основою для будівництва будинків і розважальних центрів на їх берегах, для пансіонатів і створення зон відпочинку для короткострокового відпочинку.

Водні ресурси в Тернопільській області. Тернопільська область не багата водними ресурсами і займає 15 місце в Україні за цим показником. Залежно від опадів в році на жителя регіону припадає від 1 до 1,5 тис. м³ на рік. Крім того, розподіл водних ресурсів в регіоні відбувся нерівномірно. Більшість річок в регіоні (80%) відносяться до басейну річки Дністер, найбільшими є: Серет, Нічлава, Збруч, Гнізна. До басейну річки Прип'ять відносять: Вілію, Ікву, та Горинь. За класифікацією в регіоні є велика річка: річка Дністер, до середніх відносять чотири річки: Серет, Збруч, Горинь, Іква. Всі інші річки в

регіоні: малі річки і берегові захисні смуги встановлюють на обох берегах малих річок шириною 25 м. Всі річки в регіоні відносяться до річок національного значення. Обсяг води 81,2 млн. м³ і 886 ставків із загальною площею води 5627 га, об'єм води 58,8 млн. м³.

Природний лісовий ресурс.

Лісові ресурси Карпатського регіону. Ліси українських Карпат характеризуються високою продуктивністю. Середньорічна збагачення біомаси тільки зі стовбурів і гілок без урахування органічної маси систем коренів, підліска і трав'яних покривів для деяких видів дерев становить 5,8-8,2 м³ / га. Карпатські лісопосадки поглинають 12,8 млн. тонн в рік вуглекислих газів і виділяють 9,8 млн. тонн кисню. В середньому 1 га лісу поглинає 8 тонн вуглекислого газу на рік і виділяє 6,1 тонни кисню. Біологічна активність кисню залежить від ступеня іонізації. Іонізоване повітря підвищує активність дихальних ферментів, знімає втому, покращує самопочуття, допомагає при бронхіальній астмі, гіпертонії, артеріосклерозі і туберкульозі легенів. Іонізація кисню в лісовому повітрі в 2-3 рази вище, ніж на морі і в 8-10 разів вище, ніж в атмосфері промислових міст. В 1 см³ лісового повітря міститься 2-3 тисячі легких іонів, тоді як в такій же кількості повітря у великих промислових містах (220-400 і в закритих і багатолюдних приміщеннях) їх всього 25-100. Наявність негативно заряджених легких іонів розглядається як показник чистоти і свіжості повітря. Лісовий мікроклімат вигідний, він відрізняється від міського мікроклімату в основному тим, що мало сонячної радіації проникає до людей. Більше половини відбивається в атмосферу верхівками дерев, деякі поглинаються листям і голками для фотосинтезу і поту, і тільки 4-12% досягають поверхні ґрунту. Коли кількість сонячного випромінювання над верхівками дерев опівдні становить від 0,95 до 1,00 кал / см² в хвилину, воно досягає поверхні землі тільки від 0,05 до 0,12 кал або від 8 до 20 разів менше. Звичайно, це залежить від складу і структури дерев, закриття крон, наявності підросту тощо. У Карпатах є чисті і змішані ліси: дуб, бук, ялиця, дуб-бук-ялиця, а також грабові, береза, осика, вільха та інші. І кожен ліс привабливий

по-своєму. У Карпатах санаторії і курортні комплекси розподілені серед курортних лісів загальною площею 34,5 тис. га. Асортимент туристичних лісів досить великий. У нормі, яка відноситься до бальнеологічних центрів, 0,15 га лісової площі на туристичний центр в Закарпатській області фактично становить 0,7 га, в Івано-Франківську - 0,4 га, в Чернівцях - 0,3 га. Площа цих лісів майже подвоїлася за останні 20 років.[15, 111с.]

Лісові ресурси Волинської області. Площа лісів у Волинській області становить 695 000 га, з яких державні ліси займають 447 000 га, в тому числі 368,8 000 га лісу (88,2%), де знаходяться 14 державних лісів і Шацький національний природний парк. Однак ліси розподілені нерівномірно. Якщо лісовий покрив в поліських районах становить приблизно 45%, то в лісостеповій зоні тільки 5%, загальний лісовий покрив в регіоні - 35,5%.

Державні ліси поділяються на дві групи відповідно до їх економічним призначенням. Ліси першої групи займають 97,7 тис. Га. До них відносяться ліси в зеленій зоні (38,1 тис. Га), в тому числі ліси Шацького національного природного парку (12 тис. Га), особливі ліси і лісові масиви (25,7 тис. Га), захисні смуги вздовж залізниць (6) 3 тис. га) захисні смуги вздовж автомобільних доріг (8,7 тис. га), заборонені смуги вздовж річок (18,9 тис. га). Це основний тип лісу для рекреаційного використання. Лісогосподарська діяльність, що проводиться в цій лісовій групі, спрямована на підвищення якості та продуктивності плантацій. Вирубка лісів в лісах цієї групи обмежена.

Ліси другої групи займають 331,3 тис. Га. Це лісові угіддя компанії (312,8 тис. Га), а також особливі лісові ділянки і спеціальні дороги (18,5 тис. Га). Ліси другої групи є основним джерелом деревини в регіоні.[16.]

При оцінці лісів і лісових площ в рекреаційних цілях основними показниками є породний склад лісових насаджень та їх вікова структура. Сприятливі ґрунтово-кліматичні умови в Волинській області зумовили різноманітність лісових видів. У лісах переважають цінні хвойні (сосна, ялиця), м'яко листяні та твердолистяні породи. Найбільш поширеними є хвойні, які

займають 225,0 тис. Га (60%), друге місце займають хвойні породи - 87,3 тис. Га (24%) і третє - листяні - 57,7 тис. Га (16%).

У рекреаційних цілях велике значення має здатність лісу виділяти кисень і фітонциди та поглинання вуглекислого газу. До першої групи фітонцидності належать дуб черешчатий та граб, до другої групи належить сосна звичайна, береза, ліщина, малина, черемха. Фітонцидні властивості плантацій зменшують кількість бактерій і мікробів в лісовому повітрі і покращують гігієнічні умови відпочинку. Волинські ліси багаті на гриби та ягоди, і їх збирання, особливо серед місцевих жителів, вважається однією з найпривабливіших і корисних можливостей для відпочинку. Ділянки ягід і грибів в основному зосереджені в районах поліського в районі. Серед грибів, які ростуть у лісах регіону, переважають лисички, масляки, опеньки, зелені, сиріжки та королі серед грибів - білі гриби. Найбільш поширеними ягодами є чорниця, малина, ожина.

Лісові ресурси Рівненської області. Поліський регіон Рівненщини має великий потенціал для використання лісу для потреб рекреації. Площа лісів державного значення у Рівненській області становить 588,5 тис.га. Рівненська область залишається одним із небагатьох в Україні осередків збереження первинних лісових ландшафтів, особливо її поліські регіони. Показник лісистості області перевищує середній по Україні у 2,3 рази (36,4% і 15,9% відповідно). Разом із тим, відзначаються значні регіональні відмінності у поширенні лісів на території Рівненщини. Найбільш залісненими є Рокитнівський та Березнівський райони (відповідно 57,2% і 50,3%), а найменший показник лісистості характерний для Гоцанського району (5,7%). Загалом ліси Полісся відповідають 2-3 ступеню фітонцидності, що є сприятливим для використання лісів у рекреації. Це обумовлено розподілом лісових насаджень за породами на Поліссі Рівненщини. Серед лісів найбільші площі припадають на чисті соснові бори. Менші площі займають мішані ліси, широколистяно-соснові та сосново-широколистяні (субори). Найбільші площі займають сосна, дуб, береза і вільха чорна. У лісових ландшафтах зменшується вміст в повітрі шкідливих газів, радіоактивних речовин, пилу.

Шумопоглинальна здатність добре виражена у таких порід, як клен, липа, тополя тощо.[17, 41с.]

Лісові ресурси Тернопільської області. Більшість лісових масивів займають листяні ліси (граб, дуб, бук). Змішані ліси ростуть тільки в північній частині регіону. Грабові і дубово-грабові ліси займають південно-західну частину регіону (Придністров'я), Подільське плоскогір'я, Кременецькі гори. Крім грабів, які переважають у деревостої, в цих лісах ростуть дуб, ясен, береза, осика, бук і ліщина, горобина та інші. На підвищених ділянках Тернопільського плато ростуть букові ліси. Бук утворює суцільні масиви лише в південно-західній частині області, в інших місцях росте у вигляді острівців. Східна межа поширення бука в Європі проходить через територію регіону. Букові ліси представлені грабом, явором, липою у підліску ростуть калина, терен, глід, ліщина, вовчі ягоди тощо. Змішані ліси займають Мале Полісся. Вони ростуть на піщаних ґрунтах у водозборах річок Вілія і Горинь. В основному це дубові і соснові ліси. Обліпіха, фундук, калина та інші. В підліску росте крушина, калина, ліщина та інші. У верхів'ях лівих приток річок Дністер, Горинь і Вілія частіше за все зустрічаються заплавні ліси, та складаються з осокора, в'яза, дуба, клена, ясена та вільхи.

Природно заповідний фонд. Українські Карпатм пейзажі представлені Карпатським біосферним заповідником, природним заповідником “Торгани”, та п'ятьма національними природними парками: “Сколівські Бескиди”, “Карпатський”, “Ужанський”, “Синевірський” і “Вижницький”, а також шістьма регіональними ландшафтними парками та заповідними територіями інших категорій. Однак тільки 5% природних комплексів Закарпатських фізико-географічних регіонів охоплені заповідним режимом охорони, а територія вулканічних Карпат менш ніж на 3%. Мережа природно-заповідного фонду в основному складається з об'єктів місцевого значення. Зокрема, у Львівській області, в районах локально значущих ландшафтних заповідників «Моршинський» (3084 га), «Дубровський» (409 га), «Кошів» (110 га) і в заповідній зоні «Лінивий» (430 га), біля підніжжя представлені дубові, грабові,

дубові і заплавні ліси, а також болотисті луки з низинними болотними фрагментами. Ліси під охороною є сприятливим середовищем для розмноження і розселення оленів, ведмедів, рисей, борсуків, глухаря, сов та інших рідкісних і зникаючих видів тварин. У межах заповідних територій трапляються види, що занесені до Червоної книги України: лелека чорний, лунь польовий, зміїд, орел-карлик, підорлик великий, підорлик малий, беркут, сапсан, журавель сірий, сова довгохвоста, сорокопуд сірий, а також горностаї, борсук. На Передкарпатті Івано-Франківщини найбільшим об'єктом природно заповідного фонду є загально зоологічний заказник місцевого значення „Чорний ліс“ (15100 га). На охоронюваних територіях є велика кількість тварин з Червоної книги України. У Івано-Франківській області функціонують важливі заповідники створені на основі декількох заказників, на території яких охороняється понад тисячу рослин, 64 види ссавців, 13 видів земноводних, 9 видів плазунів, 173 види птахів, 23 види риб та понад 10000 видів безхребетних.. Тут також знаходяться регіональний ландшафтний парк "Гуцульщина" (10 000 га) і порівняно невеликі площі загальнодержавного гідрологічного заповідника "Турова дача" (255 га) і національно значимий ботанічний заповідник "Княздвірський" (209 га). Заповідні території в основному вкриті ялиновими і смерековими лісами. Зрілі запаси представлені невеликими ділянками первісних і букових лісів. Внесено до Червоної книги України, еталонні ділянки соснових і букових плантацій, поступаються соснові ліси на болоті, унікальна 120-річна поліська плантація модрина. Охоронювані райони займають 4,4% в межах Буковинського Передкарпаття.[18, 10с.]

Найбільшими заповідними об'єктами є регіональний ландшафтний парк „Чернівецький“ (21504 га), ландшафтний заказник місцевого значення „Прутська Заплава“ (509 га), а також ландшафтний заказник загальнодержавного значення „Цецино“ (430 га). Охороняють умовно корінні чисті букові, чисті дубові з дуба скельного та буково-дубові ліси з дубом звичайним і скельним, дубово-ялицеві, ялицево-дубові, ялицево-букові, буково-ялицеві, ялицево-буково-дубові, грабово-ялицево-букові, грабово-буково-

дубові та інші мішані ліси. „Тисовий яр“ площею 10 га. В якому охороняється 43 види рослин, які занесені до Червоної книги України, 35 з них — у межах регіонального ландшафтного парку „Чернівецький” . [19.]

У межах зовнішньокарпатської ФГО природні комплекси охоплені охороною у заповідних об'єктах більш як на 20%. Лише у природному заповіднику „Горгани“, національних природних парках „Сколівські Бескиди“ і Карпатському (частині), які тут займають майже 39% площі природно-заповідного фонду, охороною охоплено близько 8% природних комплексів ФГО. Значні площі природно-заповідного фонду становлять великі об'єкти місцевого значення: регіональні ландшафтні парки і великі заказники. На Івано-Франківщині розташовані: природний заповідник „Горгани“ (5344 га), Карпатський національний природний парк (частина, близько 20000 га) і національний природний парк „Гуцульщина“ (32000 га), регіональний ландшафтний парк „Поляницький“ (1070 га), ландшафтний заказник загальнодержавного значення „Грофа“ (2534 га), ботанічні заказники загальнодержавного значення „Скит Манявський“ (356 га) та „Яйківський“ (270 га) тощо. На заповідних територіях поширені чисті і мішані букові ліси: ялицево-букові, буково-ялицеві, смереково-букові, ялицево-смереково-букові, смереково-ялицево-букові . Збереглися корінні свіжі і вологі бучини з домішкою явора, клена гостролистого, в'яза гірського. Іноді в букових лісах у складі деревостану представлені дуб звичайний, граб, липасерцелиста, ясен. Трапляються двоярусні чисті букові насадження пралісового характеру, а також смереково-букові з участю сосни звичайної та домішкою клена-явора, заповідана рідкісна свіжо-волога плющева суббучина . У східній частині області на межі з Передкарпаттям охороняють ліси з перевагою граба, зрідка яворові і березові гаї. На території Львівської області в межах Зовнішніх Карпат розташовані: національний природний парк „Сколівські Бескиди“ (35684 га), регіональні ландшафтні парки „Надсянський“ (19428 га) і „Верхне-Дністровські Бескиди“ (8536 га), ландшафтні заказники місцевого значення „Бориславський“ (2049 га) і „Зелеміль“ (1496 га), ландшафтний заказник загальнодержавного

значення „Бердо“ (1085 га) тощо. На територіях заповідних об’єктів поширені буково-ялицеві, ялицево-букові і чисті букові ліси, часто із значною участю клена-явора. Значно рідше трапляються чисті ялицеві лісостани з незначною домішкою явора, ясена і сосни. Надзвичайно рідкісними є яворово-букові і модриново-буково-ялицеві угруповання. Значні площі займають монокультури смереки і після-лісові луки. Чисті смерекові, буково-смерекові, смерекові, буково-смерекові та смереково-буково-ялицеві лісостани природного походження віком 90—155 років і зелено-вільхове та букове криволісся поширені на невеликих ділянках. Рідкісними є угруповання, що належать до формації вільхи клейкої, групи асоціацій бучин ведмежоцибулевих, асоціації яворини скополієвої, сіровільшини ведмежоцибулевої.

Найпоширенішими є вологі ялицеві та смереково-ялицеві бучини і суббучини, вологі букові суяличини і ялицеві суббучини. Рідше трапляються вологі букові, смерекові і дубові яличини, буково-смерекові суяличини і ялицеві та буково-ялицеві смеречини. Природно-заповідний фонд Чернівецької області в межах даної фізико-географічної області становлять національний природний парк „Вижницький“ (7928 га), великий загальнозоологічний заказник місцевого значення „Зубровиця“ (11736 га), а також інші об’єкти — невеликі за площею, наприклад, заповідне урочище „Павлюкове“ (260 га), лісовий заказник загальнодержавного значення „Лубківський“ (106 га) тощо. Поширені смереково-ялицево-букові і смереково-буково-ялицеві ліси природного походження (окремі особини бука віком 200 р. і більше), трапляються ділянки смереково-ялицевих пралісів, чистих смерекових і високопродуктивних букових, а також буково-ялицевих насаджень. Домішкою в ялицево-букових деревостанах є явір, смерека, дуб червоний. Насадження високо повнотні, підлісок зріджений. Чисті букові ліси трапляються рідше. [20, 29с.]

Заповідник "Мале-Полісся" був відкритий в лютому 2014 року. Він є природоохоронною, розважальною, культурною і науково-дослідною установою, що є частиною фонду природних заповідників України і охороняється як національне надбання.

Парк розташований в Ізяславському і Славутицькому районах Хмельницької області. Загальна площа становить 8 762,7 га, в тому числі 2764 га призначене для постійного використання і 5 998,7 га включено до його складу без необхідності їх вилучення у користувачів лісу.

У Червоній книзі України перераховані 17 видів рослин, які ростуть на території парку (два з яких були виявлені в цьому році), 36 видів, що охороняються в Хмельницькій області, і 6 видів, які рідкісні в районі дослідження.

У «Малому Поліссі» 15 видів з Червоної книги Європи, 123 види з Додатку II Бернської конвенції, 53 види з Червоної книги України і 84 види зі списку охоронюваних видів в Хмельницькій області

Історико-культурні ресурси.

Львівська область є одним з найбільших туристичних регіонів України з унікальними пам'ятками історико-культурної спадщини. 1/4 усієї історико-культурної спадщини України зосереджено в області. На території області знаходяться 7 туристичних центрів, два національні парки («Сколівські Бескиди» та «Яворівський») і близько 4000 пам'яток історії та культури, що знаходяться під захистом держави (у Львові знайдено більше 2000 об'єктів, що охороняються; історичний комплекс і архітектурна частина якого була включена до списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО в 1998 році. Жоден інший регіон України не може похвалитися такою великою кількістю різноманітних пам'яток історії, археології, архітектури та монументального мистецтва.

Щорічно пам'ятники історії і культури Львівської області приваблюють туристів зі всієї України та з-за кордону: у 2004 році близько 170 000 гостей з регіону користувалися екскурсійними послугами, з 1996 року спостерігається тенденція до стійкого зростання потоку туристів.[21, 140с.]

Львів широко відомий як «місто музеїв». Багатьох туристів приваблюють історико-архітектурні комплекси різних архітектурних стилів з XII-XIX століття, унікальні колекції зберігаються в Національному та Історичному музеях, Художній галереї, Музеї історії релігій і Арсеналі, Музеї старовинної зброї. Унікальні колекції порцеляни та фаянсу, меблів і тканин, прикладного і декоративного мистецтва знаходяться в Музеї етнографії та ремесел. Основним місцем в структурі туристичного курорту Львівської області є санаторно-курортне лікування. У Львівській області діють 269 підприємств, затверджених для організації закордонного, зарубіжного, національного, масового та оздоровчого та спортивного туризму, а також для екскурсій.

Івано-Франківська область має багату історико-культурну спадщину. 3500 пам'яток історії та культури були поставлені під охорону держави на її території. До них належать всесвітньо відома церква святого Пантелеймона поблизу Галича (XII ст.), Церква Святого Духа з художнім іконостасом у Рогатині (16 століття), Манявський скит (17 століття), дерев'яні гуцульські та бойківські храми. У регіоні є 5 міст, згаданих у старих літописах. Серед них - Тисмениця (1143), Снятин (1158), Тлумач (1213) та Коломия (1240). А найдавніший - Галич, перша згадка про яку датується 898 роком. Це місто стало столицею могутнього Галицького князівства та Галицько-Волинської держави, звідси походить історична назва західного регіону України - Галичина. Старовинний заповідник «Стародавній Галич» заснований на базі пам'яток княжого Галича.[22, 310с.]

У Чернівецькій області зареєстровано понад 2080 пам'яток історії та культури, у тому числі 241 об'єкт (або 11,6%) загальнодержавного значення. Переважають пам'ятки археології та пам'ятки архітектури та містобудування. В області зареєстровано 765 пам'ятників, з яких понад 200 (майже 30%) мають загальнодержавне значення. Також є понад 300 нещодавно виявлених пам'яток, які були запропоновані для охорони держави. Найціннішими є середньовічна фортеця в Хотині, на базі якої єдиний державний історико-архітектурний заповідник в регіоні (одне із семи чудес України), храми типу «Хеймат»,

виготовлені з цегли та дерева (найдавніший - Миколаївська церква у Чернівцях (1604 р.), Окремі будівлі та їх комплекси, зокрема житловий комплекс митрополита Буковини і Далматії (1864-1882 рр.), який ЮНЕСКО включив до списку всесвітньої спадщини.[23.]

Численні архітектурні пам'ятки **Закарпатської області** збереглися до наших днів і підкреслюють різницю та особливу історію цього регіону України. Державний реєстр містить 152 пам'ятки.

У передмісті Ужгорода Горяни зберігся найдавніший храм Закарпаття - Ротонда від 12-13 ст. століття. і вона відома під назвою костюлу Святої-Анни або церкви Святого-Миколая. Фрески XIV століття мають важливе історичне та мистецьке значення.

Ужгород відомий ще з 10 століття. Міський замок був побудований у 16 столітті та завершений у 17 столітті. Терасу оточують триповерхові будинки з чотирма кутовими вежами. Закарпатський краєзнавчий музей відкритий в Ужгородському замку з 1947 року. Колекція включає понад 80 000 експонатів. Його філією є Музей Закарпатського мистецтва, виставка якого включає роботи майстрів з України, Угорщини, Словаччини та Чехії.

Серед укріплень - Мукачівський замок, побудований на горі вулканічного походження. Цей комплекс розроблявся протягом тривалого історичного періоду і є надзвичайно складною оборонною системою, з якою можна простежити всі етапи розвитку фортифікаційних споруд у Східній та Центральній Європі. Історики припускають, що в IX-XI ст. На цій горі було невелике прикордонне укріплення Київської Русі, яке було знищено татарськими монголами у 1242 році. Серцевина фортеці датується кінцем 14 століття. У 1663 р. Система оборонного замку була значно вдосконалена, були побудовані нові кам'яні бастіони, які зберегли систему мостового мосту до наших днів. Як ми бачимо фортецю сьогодні, вона була заснована в 1688 році. Сьогодні це один з найбільших оборонних комплексів України.[24, 306с.]

Ще один старий комплекс оборонних споруд вижив у місті. Невицький замок Невицький розташований у вузькій долині річки Уж. Немає остаточних історичних даних про походження замку. Будівництво замку Невицького відноситься до другої половини 13 століття. Вперше згадується в листі початку 14 століття, як основа народного повстання проти угорської корони. У 1317 році замок Невицьких перейшов до рук знатного роду Другетів, який відбудував його в камінь. Замок Невицького зайняв важливе стратегічне становище. З його стін можна було контролювати вихід Ужанської долини, яка була торговим шляхом з Угорщини. Зовні замок оточений глибоким ровом, за винятком тієї сторони, яка спускається до річки. Далі - стіна з двома круглими вежами та другим внутрішнім ровом, який відокремлює їх від головних будівель фортеці. На південь, дещо ізольована, - двоповерхова кругла вежа. Посередині невелика тераса неправильної форми.[25, 158с.]

Мисливський замок Шенборнів розташований на південних схилах лісистих гір в урочищі Берегвар. У 1726 році імператор Карл VI. Мукачово-Чинадієвські території подарував архієпископу Шенборну, чия сім'я володіла Чинадієвом два століття. Власники маєтку, графи Шенборни, часто приїжджали в Чинадієво, щоб полювати і розважатися, тому в 1890 році Берегвар побудував замок в стилі неоренесансу, який втілює календар: кількість веж відповідає кількості місяців у році, кількість димарів відповідає кількості днів тижня, а кількість дверей та вікон, кількості днів у році.

В області 3 музеї з 6 філіями та відділами.

Закарпатський музей народної архітектури і народного життя - це оригінальний ансамбль української національної спадщини, що складається з архітектурних перлин древнього закарпатського села і експозицій найдавніших і найбільш поширених видів народної творчості. Це один з перших музеїв під відкритим небом в Україні. Він був відкритий для відвідувачів в червні 1970 року. Із заходу на схід в Закарпатській низовині розташовуються будинки і поселення закарпатців, що проживали у низовинних районах - долинян, а на пагорбі - горян: бойків і гуцулів, також житлові будинки угорського та

румунського населення. У музеї під відкритим небом знаходяться 7 садиб, 6 житлових будівель, церква, дзвіниця, школа, ковальський магазин, млин, корчма. У музеї зберігається понад 14 000 експонатів.

Закарпатський обласний краєзнавчий музей - працює з червня 1945 року. Його колекція налічує близько 110 000 експонатів, які знайомлять з багатовіковою історією і культурою регіону.[26.]

Волинська область має значний історико-культурний потенціал: загальна кількість пам'яток історії, археології, містобудування і архітектури, а також монументального мистецтва складає 2600. 468 пам'ятників зареєстровано в державному реєстрі національного культурного надбання.

В області 6 музеїв і державних заповідників. Краєзнавчий музей з колекцією з більш ніж 120 000 експонатів працює з 1923 року на території колишньої Волинської обласної адміністрації. У нижній частині музею - Качинський скарб срібних предметів IV ст. давньоруський скарб срібних прикрас XI-XII ст. з села Городище Луцького району, стародавні рукописи і гравюри XVI-XVII століть. Музей має багату етнографічною колекцією: ткани вироби, вишивки, волинські народні костюми, солом'яні плетіння, коріння і лози, кераміка, крашанки.

У дворянському домі (18 століття) в районі Луцького замку знаходиться художня галерея. Колекції Радзивіллів з Олицького замку становить велику цінність в їх колекції. На виставці представлені картини, графіка, скульптури вітчизняних і зарубіжних майстрів 18 і 20 століть.

У 1993 році в Луцьку було відкрито музей Волинської ікони. На виставці представлений огляд розвитку і особливостей іконопису на Волині в XVI-XVIII століттях. Найстаріша з серії цих пам'яток - ікона «Спас у славі», що відноситься до першої половини XVI століття. Колекція музею налічує понад 500 ікон та доповнюється новими експонатами.

Луцькі архітектурні пам'ятники включають в себе верхні будівлі і залишки стін нижнього Луцького замку (14 століття); Оборонна вежа князів Чарторийських (XV століття); Синагога (XIV-XV ст.); Покровська церква (XV

століття), єзуїтський монастир (XVI-XVII століття); Церква Воздвиження Хреста Господнього (1619) Василіанський монастир (1647 р.); домініканський монастир - дерев'яна будівля 1390 року перебудоване в 18 столітті, із складеними кам'яними стінами; Кафедральний Святотроїцький монастир (побудований в 1752-1755 рр. як собор бернардинців, після реконструкції 1877-1879 рр. працює як собор); Монастирі шариток (XV-XVII ст) і тринітаріїв (1729); Житлові будинки XVI-XVII століть. Всі ці будівлі є частиною Луцького державного історико-архітектурного заповідника, заснованого в 1985 році.[27, 248с.]

У Рівненській області діють 7 державних музеїв (Березнівський, Дубнівський, Млинівський, Рівненський і Сарненський, місцеві музеї, історичний музей у Кореці, літературно-меморіальний музей М. Островського в селі Вілія, на рідній землі письменника). У Рівненській області близько трьох тисяч пам'яток історії та культури. 338 об'єктів нерухомих пам'яток області зареєстровано в державному реєстрі національного культурного надбання.

Державні історико-культурні заповідники створені в Дубні та Острозі. Працює меморіал з 1991 року, що включає заповідник "Поле Берестецької битви" в селі. Пляшева та музей-заповідник "Козацькі могили", в який була перенесена дерев'яна Михайлівська церква з села Острів. Остання відома тим, що митрополит Іосип в ній справив молитву на честь перемоги Б. Хмельницького. У комплекс також входить Георгіївська церква храм - мавзолей (1914 г.), в якому поховані останки козаків, які загинули під час битви. Церква пов'язана з мавзолеєм семісотметровим тунелем. Автор проекту храмового мавзолею - відомий архітектор О.В. Щусєв.

У регіоні є кілька міст з довгою історією: Дубно (1100), Острог (1100), Корець (1150).

Дубенський комплекс архітектурних споруд є основою історико-культурного заповідника, який включає в себе: замки 16-17 століть, який був перебудований в 18 столітті і розташований на місці старого поселення; Луцькі ворота (залишки укріплень XV-XVI століть); Спасо-Преображенська (17

століття) Георгіївська дерев'яна церква (1709); Бернардинський монастир (17 століття), з якого збереглася церква (1620) і будівля келії; монастир кармеліток (1630-1686 р.); Палац (кінець 18 століття). Історико-культурний заповідник у Острозі охоплює територію Замкової гори з відреставрованими залишками княжого замку. Комплекс включає в себе житлову і оборонну вежу: так звану «Вежу муровану» (15 століття), нову вежу (або круглу вежу) (16 століття), Богоявленську церкву (15 століття) і дверну дзвіницю.

У трьох музеях міста зібрано 48 000 виставок: історія книг і друкарства, місцеві традиції, мистецтво тощо.[28, 133с.]

У Тернопільській області є 3 музеї з 22 відділами. Фонди Краєзнавчого музею в Тернополі включають більше 100 000 експонатів. В художньому музеї зберігаються старовинні і сучасні картини відомих європейських і місцевих художників. У місті також є художня галерея.

Серед архітектурних пам'яток краю - замки XIV-XVII століття, католицька і православна церкви, зразки дерев'яного церковного зодчества. 1178 пам'яток архітектури і містобудування внесені до державного реєстру національної культурної спадщини.

У 1994 році на базі Збараського замку був створений архітектурно-історичний державний заповідник.

Тернопіль був заснований в 1540 році Гетьманом Яном Тарновським як місто-фортеця в безлюдному районі для захисту подільських територій.

Старі укріплення не збереглися. Старий замок початку XIX століття був перебудований у палац. На місці оборонних стін була побудована єзуїтська церква пристосованна під швейну фабрику.

У місті збереглися старі церкви оборонного типу: Воздвиженська (кінець 16 століття) та Різдва Христового (1602-1608).[29, 250с.]

2.2. Спеціалізовані види туризму в західній Україні

Закарпатська область.

Розвинений водний туризм (гірський рафтинг, каньйонінг (долання каньйонів без допомоги плаваючих засобів), рафтинг тощо).

Славське славиться своєю можливістю активного відпочинку а також мальовничою навколишньою природою та чистим повітрям. Тут буде можливість поринути в захоплюючу подорож на рафтах по гірським річкам Карпат. Понад 9429 річок та потоків протікають на території Славської області, серед них 147 мають довжину більш ніж 10 км. [30, 113с.]

Область має комфортні умови для організування зимового туризму та спорту на лижах чи бордах. Найсприятливіший період для цього зазвичай триває з кінця листопада і до середини березня. На Гірськолижних трасах понад 29 канатних доріг, котрі мають протяжність від 200 метрів до 1400 метрів. Неподалік від туристичних баз у гірськолижних містечках Драгобат, Красія, Міжгір'я, Воловець, Подобовець) набирає розвиток приватний сектор – агропансіонати та селища сільського зеленого туризму. Винний туризм являється однією з найпопулярніших туристичних послуг у розвитку ринку а саме ознайомлення з технологіями та історією культурі споживання алкогольних напоїв різних регіонів та безпосередньо їхня дегустація. В Буковелі, Славському та Яремчі можна відправитися на кінні прогулянки, якщо ви любителі покататися верхи. Давно доведено вченими, що іпотерапія (лікування кіньми) перевершує навіть традиційні методики лікування хвороб, котрі зв'язані з нервовою системою та хвороб опорно-рухового апарату.

Якщо ж Вам більш залюбки під ногами тверда земля, але ви все одно надаєте перевагу гострим відчуттям – рушайте в Яремче на велосипедний відпочинок. Велотури охоплюють всі наймальовничіші та визначні куточки природи і розробляються таким чином, щоб Ви рівномірно витрачали сили протягом всього маршруту. На одній з місцевих спортивних баз ви зможете взяти напрокат велосипед, тому везти з собою його не має необхідності. А в

парку для вело туристів є безліч велотрас різної складності, де Ви зможете напрацювати майстерство перед тривалими мандрівками. [31, 18с.]

Львівська область.

Як це не дивно, але саме Львів вважають «містом музеїв». Тут безліч історико-архітектурних комплексів абсолютно різних архітектурних стилів XII-XIX ст., котрі приваблюють велику численність туристів у це давнє та гостинне містечко. У Національному та Історичному музеях, Музеї історії релігії, Картинній галереї та Арсеналі (музей старовинної зброї) красують унікальні колекції та зібрання. В музеї етнографії та художнього промислу ві зможете ознайомитися с унікальними колекціями прикладного та декоративного мистецтва а також з унікальними колекціями меблів і ткацтва. Санаторно-курортне лікування та відпочинок займають провідне місце у структурі туристичного комплексу Львівської області. На Львівщині понад 269 підприємств, що ліцензовані на організації зарубіжного, іноземного, оздоровчо-спортивного і масового видів туризму, і звісно ж проведення екскурсій.

НПП «сколівські Бескиди» - популярний центр еко-туризму з еко-стежками на мальовничі карпатські гори Парашка, Кремінна, Великий Верх та до водоспаду «Кам'янка». Також популярними є екотуристичні маршрути в околицях Славського до вершин гір Татарівка, Магура та Тростян. Львівська частина міжнародного польсько-словацько-українського біосферного резервату "Східні Карпати" також володіє значним потенціалом у туристичному розвитку. Львівська область репрезентована великою численністю високо конкурентних туристичних продуктів актуальних влітку та взимку, а саме промислового, гірського, воєнно-екстремального, сентиментального та релігійно-паломницького туризму та стаціонарної гірської рекреації.[32, 15с.]

Івано-Франківська область.

Івано-Франківська область являє собою одне з небагатьох містечок України, котрі придатні для розвитку численних видів зимового відпочинку. Як правило, сніговий покрив у низині утримується з початку грудня і до березня, що є важливим для розвинення гірськолижного туризму. Більш ніж 30 витягів,

котрі забезпечують катання на сноубордах та лижах, і підходять для дітей, початківців, професіоналів та любителів, діють у Львівській області.

Найпопулярнішими гірськолижними зонами являються такі як Яблуниця, Паляниця, Ворохта Яремченського району, село Вишків Долинського району, селище Верховина та місто Косів. На території Яремченського району є більш ніж 20 гірськолижних шляхів, загальна довжина яких має понад 60 км. Комплекс трамплінів, розташований у селищі Ворохта, діє цілорічно.

Область славиться цілорічною туристичною базою. Понад 29 туристичних підприємств надають туристичні послуги. Область має 5 курортних місцевостей, в котрих розташовано 11 санаторіїв. Більш ніж 100 об'єктів, серед яких пансіонати, турбази, готелі та санаторії, можуть одночасно заселити 14 тисяч відпочиваючих. Популярними для курортного оздоровлення залишаються мінеральні ванни та кліматичне лікування. Яремче, Татарів та Косів – низькогірні курорти; бальнео-грязевий передгірний курорт Черче – середньогірній курорт. «Буковель» - туристичний комплекс, котрий збудували буквально за декілька років на голому місці. На даний час там приймається не одна тисяча туристів та надається багато різних послуг у будь-яку пору року та розробляється безліч нових проектів, що вдосконалюють інфраструктуру.

Близько 5000 осіб мають можливість комфортно відпочити на трасах гірськолижного відпочинку «Буковель». А головне – кожна із трас облаштована якісними системами безпеки і 95% з них облаштовані снігонапильнювальними системами. [33, 129с.]

Майже в усіх громадах регіона набуває популярності сільський зелений туризм. Приблизно 300 сімей, в котрих достатньо різний ступінь якості в обслуговуванні туристів, працюють у сфері сільського туризму. Та кількість таких сімей зростає з кожним роком. В цій області чудові природні умови та добре охороняється навколишнє середовище, тому це сприятливо впливає на розвиток екологічного туризму.

Не відстаючи від інших областей, в Івано-Франківській Ви можете обрати релігійний, дитячий чи молодіжний вид туризму.

Чернівецька область.

Чернівецька область є багатою зоною багатoproфільного туризму, як влітку так і взимку, пізнавального і оздоровчого відпочинку, а також бальнеологічного лікування.

Карпатський туристичний регіон включає в себе Путильський, Вижницький, Сторожинецький, Глибоцький та Герцаївські райони в західній частині області. Це основна туристична зона Чернівеччини, де зосереджено близько 65% всього рекреаційного потенціалу. Спеціалізується район на усіх видах гірського туризму, а також етнічний і пізнавально-екскурсійний туризм. Туристичним «ядром» буковинських Карпат є Вижницький НПП. Мережа освітніх маршрутів, які охоплюють найбільш цікаві природні пам'ятки парку, були створені для задоволення потреб еко-туристів. Адміністрація парку надає великого значення розвитку зеленого сільського туризму, основними центрами якого є селища Вижниця і Виженка. Ландшафтні ресурси Буковинських Карпат і Подністров'я активно використовуються для організації дозвілля, активного, пізнавального та екологічного туризму.

Цікавим об'єктом індустриального туризму в Чернівецькій області можуть стати загадкові білі кулі, які височіють на хребті Томнатик (1565 м) біля самого південного села Гуцульщини: Сарату. Великі сферичні структури мали військове призначення. На північному, західному і східному схилах гори, поруч з білими сферами, є ще одна група повністю покинутих або відносно збережених будівель старого військового гарнізону. Всі об'єкти можуть бути успішно використані в сфері туризму як об'єкти індустриального туризму.[34, 22с.]

Волинська область.

Історико-археологічний туризм. Цей вид туризму характеризується наявністю великої кількості туристичних центрів у Волинській області.

Етнографічно-краєзнавчий туризм. Цей вид туризму поширений на Волині. Це стосується відвідувань краєзнавчих музеїв, популярних ярмарків і фестивалів.

Архітектурно-історичний туризм. Цей вид туризму у Волинській області є одним з найбільш розвинених.

Промисловий туризм - це вид туризму, заснований на діяльності людини (полювання, рибальство (рибний туризм), збір грибів, ягід, лікарських рослин (флористичний туризм) без шкоди для природи і без зміни екологічного балансу.

Фауністичний туризм. Значний лісовий покрив і добре розвинена гідрографічна мережа, різноманітна рослинність, ділянки змішаного лісу з точки зору складу і структури, сприятливі кліматичні умови, які залучають диких тварин і птахів в певні райони ландшафту.

Розвиток сільського туризму у Волинській області має, мабуть, кращі перспективи. Цей тип туризму сприяє поживленню, підтримці і розвитку масової культури і сприяє значним надходженням до бюджету.

Релігійний туризм є одним з перших видів туризму, і в Волинській області існують значні перспективи розвитку, адже місця відвідування можна знайти в переважній більшості населених пунктів.[35.]

Рівненська область.

Зелений туризм. Значний природний, історико-культурний потенціал та приваблива етнографічна база для розвитку зеленого туризму. В області у нинішньому році в п'яти районах підготовлено 28 селянських обійсть, власники яких започаткували підприємницьку діяльність з надання послуг подорожуючим. Перспективні також околиці найбільшого в області Хрінницького водосховища, куди відпочиваючих ваблять лікувальні грязі та можливості водного відпочинку. Серед послуг в інших куточках краю - волонтерська робота на пасіках, фітооздоровлення, збирання грибів та ягід. Постояльці можуть також взяти участь у виступах місцевих етнографічних гуртів. Об'єкти такого ексклюзивного дозвілля показано у довіднику

"Рівненщина туристична", який нещодавно побачив світ. Паломницький. У рівненській діє майже 800 культових закладів, серед яких 242 пам'ятки архітектури (69 – національного, 173 – місцевого значення). Крім того, на території Рівненщини розташовано 15 монастирів, відомих далеко за межами області. Культурно-пізнавальний. Потенціал області в розвитку даного виду туризму дуже високий. Він становить чи не основу рекреаційно-туристичної діяльності. Мисливський. Рівненщина має один з найвищих показників залісненості в Україні. Крім того, значний потенціал лісових господарств області дозволяє пропонувати туристам організацію мисливських турів полювання на качок, кабанів, косуль. Спортивний. Даному виду туризму приділяють мало уваги, але на нашу думку потенціал області з розвитку спортивного туризму досить високий. Ріками рівненщини можна організовувати спортивні водні походи до другої категорії складності, велотуризм є також досить перспективним. Адже велосипед в нашому краї чи не найпоширеніший транспортний засіб, особливо в північних районах області.[36, 208с.]

Тернопільська область.

Найпопулярнішим видом туризму в Тернопільській області є релігійний і паломницький туризм, в якому використовуються Почаївська Лавра і Зарваницький Марійський духовний центр.

Гірськолижний туризм в основному орієнтований на Кременецькі гори. Це чітко виражено в моноклінному рельєфі у вигляді піднесеного і сильно розібраного хребта північно-східної протяжності, загальна амплітуда підйому якого тут становить 380-400 м, такий рельєф створює сприятливі умови для розвитку гірськолижного туризму.

Водний туризм використовує багаті води Дністра, Серету, Збруча, Стрипи, Золотої Липи та інших річок, а також ставки і водосховища. Особливо мальовничі пляжі відкриваються, коли ви на човні Дністром. Ширина річки в регіоні становить від 60 до 150 м. Вода підходить для риболовлі та відпочинку на пляжі.

У Тернопільській області печери займають важливе місце в рекреаційному комплексі, для якого є досить багаті ресурси. Тут є унікальні гіпсові печери для потреб туристів: Оптимістична, Кришталева, Млинки та інші, які пристосовані для відвідувань. Цей вид туризму локалізована в Борщівському, Чортківському та Гусятинському районах.

Медичний і оздоровчий туризм прекрасно сумісний з іншими видами, оскільки використовує рекреаційні ресурси регіону разом з бальнеологічними ресурсами.

Сільський туризм також розвивається в Тернопільській області. Він інтегральний, оскільки охоплює зелений та екологічний сільський туризм. Цей вид використовує сільську місцевість не тільки в якості середовища проживання, а й для подорожей по дикій природі, збирання ягід, грибів, ловля риби, відвідування історичних місць і багато іншого.[37, 184с.]

2.3. Вітчизняний ринок туристичних послуг

Ринок туристичних послуг – це сфера, яка має на меті задовольнити потреби населення у послугах стосовно проведення та забезпечення відпочинку у подорожі. Ринок туристичних послуг визначається як, країна, система, яка здійснює процес перетворення туристично-екскурсійних послуг в гроші і зворотного переказу коштів на туристично-екскурсійні послуги.

Головними є внутрішні чинники розвитку ринку туристичних послуг. Серед них – кліматичні умови країни та природно-географічні особливості, наявні природні ресурси та їх якість, можливості їх комфортного використання, зокрема важливою є економічна та політична ситуація в країні, адже від них залежить спокій та функціонування суспільства та загального рівня добробуту населення, що прямо впливає на безпеку гостей. Стан та ступінь розвиненості інфраструктури, загальний рівень культури та освіченості.

Ринок туристичних послуг можна характеризувати, як загальну кількість споживачів туристичного продукту, які мають можливість придбати його на даний момент або в майбутньому. Згідно до галузевого підходу туризм є самостійною галуззю національної економіки, в середині якої створюють унікальний туристичний продукт, тобто послугу або товар для реалізації особам, які подорожують.

Прихильником даного підходу виступає і Д. Соловйов, говорячи, що «туризм – це сукупність соціально-економічних відносин, що на платній основі забезпечують потреби людини у відпочинку, лікуванні, забезпеченні професійних та інших цілей шляхом використання рекреаційних та історико-культурних ресурсів»[38, 10с.]

У сучасній економіці роль послуг є як ніколи високою в першу чергу це пов'язане з диверсифікацією виробництва та високою конкуренцією товарів повсякденного попиту, загальним підвищенням рівня життя у розвинених країнах та популярністю здорового способу життя. Все це є позитивними чинниками впливу на активний розвиток туристичних послуг та туризму в цілому.

Ринок послуг в Україні відіграє велике значення у частці надходжень до національної економіки. І сьогодні туристичний бізнес вважається найбільш перспективний напрямом розвитку економіки. За туристично-рекреаційними показниками Україна посідає далеко не останнє місце у світі, ми маємо у наявності унікальні туристичні та курортно-рекреаційних ресурси. При виборі країни, яку потенційний турист хоче відвідати, враховуються наступні фактори, культурні та релігійні особливості, фінансова та політична ситуація, туристично-рекреаційний потенціал, кліматичні та географічні особливості, ціни, рівень сервісу, інфраструктура та будь-які інші фактори які можуть бути важливими для конкретної людини. На думку експертів, основними причинами туристичних поїздок до України є її культурна спадщина, можливість відносно не дорого та якісно оздоровитись, побачити красоти природи, а також відвідування спортивних заходів і просто відпочинок. Тому ці фактори є найбільш важливими складовими туристичного продукту нашої країни, вони потребують особливої уваги з боку фахівців сфери туризму .

Індустрія туризму, на відміну від інших, більш чутлива до впливу багатьох очікуваних факторів внутрішнього і зовнішнього середовища бізнесу і непередбачених обставин. Деякі фактори є як екзогенними, так і ендогенними. Це типово, коли індустрія туризму вибирає ту ж стратегію. У цих умовах на діяльність компаній будуть впливати як внутрішні, так і зовнішні чинники.

Що стосується привабливості туризму в західному регіоні для розвитку туристичного ринку, то об'єктивно передбачається, що в регіоні створені всі умови для інтенсивного розвитку міжнародного та внутрішнього туризму. Це підтверджується наявністю історичних пам'яток культури, вигідне геополітичне становище, наявність санаторіїв, мінеральних вод, кліматичних умов. Всі ці аспекти є основою для позитивного розвитку туризму в західному регіоні, що має позитивні наслідки: економічне зростання в регіоні і в країні; створення нових робочих місць; розвиток готельної та курортної діяльності; збільшити доходи сільського населення за рахунок розвитку сільського туризму, що дає можливість зберегти українські традиції і звичаї, розвивати туризм всіх видів.

РОЗДІЛ III. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

3.1. Шляхи підвищення ефективності розвитку туризму в західній Україні

Туристична галузь стає основною сферою, що має вплив на основні коливання і тенденції стану економіки у всьому світі. Інакше кажучи туристична сфера об'єднує більше 50 галузей, її стрімкий ріст сприяє трансформуванню національної економіки, зменшенню кількості безробітних, розвитку і збереженню культурної спадщини, охороні екологічно чистого безпечного довкілля природного середовища, окрім цього підвищує кількість інвестицій додержавної казни, що сприяє покращенню рівня життя населення та дає змогу самим подорожувати, це позитивно впливає на рівень міжнаціональних дружніх відносин між різними народами та країнами. Треба пам'ятати, що туризм є одним із головних напрямків зовнішньої політики України .

Україна має дуже вигідне розташування знаходячись у самому серці Європи тому у нас є всі умови аби досягти відповідного успіху в економіці коштом розвитку туризму, проте ми вагомо відстаємо від держав світу, що лідирують за показниками якості туристичних послуг та рівнем розвитку туристичної інфраструктури. Фінансова криза, що набирає оберти останніми роками, події, пов'язані з воєнною агресією РФ, анексія Автономної Республіки Крим та війна на території Донецької та Луганської областей, призвели до значного зменшення кількості в'їзних туристів, негативний вплив на усю сферу туризму став причиною значного падіння реалізації туристичних можливостей країни, як на внутрішньому так і на зовнішньому туристичному ринку. Відповідно до показників - вдвічі зменшилася кількість іноземних туристів. Україна втрачає туристичну привабливість та популярність, оскільки у потенційних туристів, після постійних негативних та трагічних згадок про України в ЗМІ, складається відчуття війни по всій території України, через це країна сприймається як – «гаряча точка».[40.]

Реальний шлях вирішення системних проблем у галузі туризму та курортів – це політика держави спрямована на конкретні дії, основним завданням яких було б визнання туризму основним пріоритетом держави, затвердження економічних та правових механізмів, залучення успішного іноземного досвіду у веденні туристичного бізнесу, інвестицій для розвитку туристичної інфраструктури, залучення маркетологів за для інформаційної просвіти потенційних туристів для формування правдивого та привабливого іміджу України .

Умовами розвитку туризму та курортів є:

- забезпечення держави, як надійного партнера в реалізації державної туристичної політики користуючись принципом державно-приватного партнерства, організація наукового аналізу, покращення бази підготовки спеціалістів.
- Зосередженість ресурсів країни на пріоритетних цілях для розвитку галузі туризму та курортів;
- Впровадження загальнодержавної системи інформаційної просвіти у сфері туризму та курортів та її доповнення до світової туристичної мережі.
- Відточення законодавства з питань налаштування суспільних відносин у галузі туризму та курортів;
- Допомога у розвитку міжнародної та міжрегіональної співпраці у галузі туризму та курортів;
- На постійній основі підтримка та охорона активів від корупції, для робочого бізнес-клімату та розвитку справедливої конкуренції.
- Створення державних організацій у сфері туризму та курортів (створення національної туристичної організації);
- Відповідно до міжнародних стандартів - розроблення стандартів національних
- Підвищення популярності України, як надійного продавця національного туристичного продукту з вітчизняного туристичного ринку у світовому інформаційному просторі;

Створення умов, які будуть сприятливими для розвитку туристичної галузі та курортів й подолання негативного досвіду, мають стати головними напрямками для швидкого та стабільного зростання економіки та соціальної сфери країни.

Головним завданням у реалізації національної стратегії є формування таких умов, які дозволять активізувати сферу туризму та курортів у повному обсязі, що призведе до великих фінансових надходжень і перетворить туризм в Україні у високорентабельну сферу бізнесу. Дотримуючись міжнародних стандартів якості та враховуючи ментальну політику європейських цінностей, що є близькою по духу для сучасних українців, ми зможемо забезпечити прискорення соціально-економічного розвитку областей і країни в цілому, що буде сприяти підвищенню культурного та демографічного рівня населення, консолідації суспільства та популяризації України. [41, 31с.]

Загальною та стратегічною метою розвитку галузі туризму та курортів з урахуванням тенденцій в сучасному світі, можна навести деякі загальні риси:

- Утворення конкурентного національного туристичного продукту застосовуючи маркетингові та бренд-менеджерів, які створюють повноцінну картинку для покупців. Головним чинником є чітке позиціонування туристичних продуктів з різних видів діяльності, адаптованих до сучасних вимог та тенденцій, що є важливим для споживачів.
- Завдяки вирішенню питання з природокористуванням і охороною навколишнього довкілля, Україна забезпечить ефективний й комплексний розвиток курортно-рекреаційного потенціалу. Як результат покращення соціальної, екологічної та економічної сфери життя, шляхом розвитку туристичних територій та реклами наявних рекреаційних комплексів.
- Планове будівництво туристичної інфраструктури курортів та територій суміжних з с туристичними районами за для підвищення якості рекреаційних територій шляхом впровадження комплексної стратегії поетапного вдосконалення матеріальної та технічної бази. Використовуючи можливості державно-приватного партнерства.

- Створення центрів туристичної інформації, таких як путівники та інформативні-термінали по туристичній інфраструктурі та туристичним послугам, що сприятиме популяризації туристичних продуктів України як для звичайного гостя так і відвідувача ярмарки, фестивалю або виставки і т.д.
- Контроль ціни відповідно до якості туристичного продукту шляхом створення спеціальних умов для удосконалення організаційно-економічної діяльності представників малого й середнього бізнесу у галузі туризму і створення переліку національних стандартів з обслуговування та надання туристичних послуг згідно до міжнародних стандартів.
- Створення та контроль системи підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації для персоналу задіяного у туристичній сфері.
- Високий та якісний рівень фахівців туристичного сервісу та обслуговування, та суміжних професій галузі туризму та курортів.

Головними завданнями політики впровадження туристичної стратегії є:

- Виконання комплексу певних заходів з підтримки та розвитку туристичної сфери, а саме створення привабливого та надійного інвестиційного клімату у галузі туризму та курортів;
- Координація належного рівня міжгалузевого забезпечення на міжрегіональному рівні кооперації, що гарантуватиме раціональне використання рекреаційних та туристичних ресурсів і дасть можливість досягти найбільшого прибутку завдяки оптимізації витрат з місцевих та загальнодержавних бюджетів на впровадження заходів у галузі туризму та курортів.
- Створення певних механізмів для органів тісної співпраці державної влади та представників місцевого самоврядування, представників підприємців та інших галузей, що співпрацюють в сфері туризму.
- Співставлення нашого законодавства з європейським, плановий розвиток та дотримання принципів і цілей, затверджених стратегічними документами для розвитку країни. Стратегія закликає до інтегрованого підходу для формування і відтворення державної політики у галузі туризму та курортів.[42, 110с.]

3.2 Перспективи розвитку туризму в Західній Україні

У наш час туристична сфера прогресує швидше ніж інші галузі світової економіки, тому її розглядають як самодостатній вид економічної діяльності, і як міжгалузевий комплекс. Багатьом державам саме туризм дає більшу частину доходів та є джерелом прибутків. Так як і в більшості європейських країн Україна отримує вагому кількість надходжень від туристичного сектору.

Україна багата на природні та культурні зони, найцікавішими серед них можна назвати Карпатський рекреаційний регіон, який складається з таких областей: Івано-Франківська, Закарпатська, Львівська та Чернівецька області. За роки незалежності Закарпаття є одним із найпривабливішим регіонів України для туристів. Наявність рекреаційного та курортного потенціалу, цікаві визначні пам'ятки історії, культури та архітектури, мальовничі пейзажі, вигідне географічне розміщення на перехресті п'яти держав: Румунії, Угорщини, України, Польщі та Словаччини, таке сусідство призвело до виникнення унікального поєднання з різних культур та особливостей, де кожен може знайти щось схоже але водночас цікаве і самобутнє.

Такі умови сприяють поширенню популярності серед туристів в цьому регіоні та з кожним роком приваблюють більше й більше число гостей завітати сюди. Вище перераховані особливості і переваги надали Закарпаттю місце у трійці найпопулярніших і найперспективніших туристичних регіонів нашої країни. Однією з найважливіших особливостей області є сусідство із чотирма країнами Східної Європи і завдячуючи цьому до Закарпаття кожного року линути туристичні потоки із Півночі й Півдня, Заходу й Сходу, Європи.

Одну з головних ролей для успішного розвитку туристичної галузі відіграє інфраструктура. Головними локальними складовими інфраструктури є залізничні та шосейні сполучення. У Західній Україні перетинаються 4 найбільші автотранспортні магістралі, завдяки залізничному сполученню регіон має пряме сполучення практично з усіма столицями Центральної і Південної Європи.

Завдячуючи доволі добре розвиненій дорожньо-транспортній розв'язці, щороку зростає кількість надходження авто та мото туристів, таким чином туристи мають змогу відвідати найцікавіші та найвіддаленіші визначні пам'ятки та знамениті місця великого регіону, відчутти та помилуватися мальовничими краєвидами Західної України[43].

Зокрема, одну з найважливіших ролей при виборі місця відпочинку займають заклади громадського харчування, санаторії, курорти, туристичні підприємства, заклади проживання, пансіонати, бази відпочинку та інші, які є складовими туристичної інфраструктури. Шкода, що більшість з них ще має деякі спільні риси від стандартів радянських часів, проте, останніми роками доволі помітні поступові зміни та активне будівництво сучасних закладів розміщення, що не поступаються європейським, ба більше завдяки добросовісній роботі та щирості наших людей більш комфортними ніж деякі європейські аналоги, як відомо вимогливі клієнти цінують сервіс.

Сьогодні починає збільшуватись кількість туристичних підприємств і це дає змогу створювати базу для майбутнього розвитку різноманітних видів туризму. До найпопулярніших в цьому регіоні відносять: пішохідний, сільський, вікенд-туризм, екологічний туризм, лижний, рекреаційний, та багато інших. Сільський туризм дуже поширений для Закарпаття, тому що є більш доступним для туристів і приносить добрий прибуток для місцевих жителів, враховуючи, що вони зможуть за певну плату надати їм різні послуги ознайомити з давніми традиціями локальної культури.

Закарпаття може похизуватись великою кількістю старовинних замків, яких налічується 8, численні старовинні монастирі, церкви, храми, неповторні заповідники, такі як "Стужиця" та "Карпатський біосферний заповідник", "Синевир", відоме однойменним озером, яке є найглибшим озером Карпат, що знаходиться високо посеред гір і скель.

Львівщина входить до топ п'ятірки найпопулярніших та найпривабливіших туристичних центрів України.

Пам'ятаючи про багату історію, повну важливих та вирішальних моментів та багатовіковий досвід проживання та співіснування різних релігій та народів регіон володіє великим туристичним та культурним потенціалом. Область може похизуватись четвертою частиною всієї історичної та архітектурної спадщини України, що нараховує приблизно 4 тисячі пам'яток. Культурний потенціал регіону складається з пам'яток місцевого та національного значення.

Архітектурні та історичні пам'ятки налічують приблизно 2500 пам'яток локального значення, 800 (14 мають статус національних) пам'яток археології, також 795 архітектурних та містобудівних пам'яток національного рівня. Львівщина займає перше місце у країні за кількістю визначних місць та якістю рекреаційних місць природного походження й лікувально-оздоровчих баз, які представлені 7 типами лікувальних мінеральних вод , озокеритом, лікувальними грязями, на базі яких розташовуються відомі для українців та гостей закордону курорти – м. Моршин, м. Трускавець, смт Східниця, м. Моршин, , смт Великий Любінь, смт Немирів, смт Шкло.

Південна частина Львівської області зайнята гірськими ландшафтами Українських Карпат. На теренах Карпат знаходяться Національні парки та «Яворівський» та «Сколівські Бескиди». Область налічує понад 400 об'єктів і територій заповідного фонду України, а саме державний природний заповідник «Розточчя», ботанічний сад Львівського національного університету ім. І. Франка, 240 пам'яток природи, 33 заказники, 55 парків – пам'яток садово-паркового мистецтва, 61 заповідне урочище.

У світовій туристичній індустрії стає помітною інтеграція туристичного продукту, все більш помітним стає вплив для місцевих підприємців, які помічають вагомий приріст туристів за останнє десятиліття не враховуючи кризових років, як для усієї сфери так і саме для України[44, с. 40].

Зараз набуває популярності в світі та вважається "правильним" напрямом - екологічний туризм, зі зміною пріоритетів та розумінням глобальних екологічних проблем на планеті, люди почали тягнутися до натуральності та екологічності. Починаючи з себе показують приклад, як не знищувати екосистему туристичними міграціями та загарбанням територій у природи під розважальні комплекси та готелі. Екологічний туризм розвивається як на територіях під охороною, так і в національних парках, так само й на інших територіях.

Можна перераховувати плюси такого виду туризму дуже довго, але головним аргументом все ж є натуральність. Тобто найважливішим є збереження первозданної природи без втручання людини, щоб люди тільки турбувалися за цілісність екологічних ресурсів та не порушували традиційного стилю життя місцевого населення в зонах організації екологічного туризму.

Власне об'єктами еко-туризму стають як природні, так і культурні пам'ятки, природно-антропогенні ландшафти, де місцева культура зберегла свої традиції та складає єдиний організм з навколишнім довкіллям.

Екологічний туризм приносить значну частку доходу до державного бюджету. У більшості території регіону є усі необхідні ресурси за для введення екологічного туризму, як основної сфери спеціалізації, як-от в гірських зонах, створивши здорову альтернативу для людей, які зайняті у господарській діяльності руйнівального типу.

Використовуючи наявну туристичну базу доцільно було б розвивати пригодницький туризм, який має на увазі саме пригоди на чистому повітрі. Зазвичай еко-туристів ваблять специфічні пам'ятки неживої природи: гори, каньйони, озера, печери, річки, гідрологічні та геоморфологічні об'єкти. Відтак еко-туризм включає в себе пізнавальну складову та інші види туризму: лижний, піший, водний, альпінізм, кінний, одним словом спортивний туризм.

Роблячи певні висновки щодо перспектив розвитку туристичної галузі в Україні на найближчі 10 років, треба виходити від сучасних реалій в яких туризм – співпрацює з усіма сферами та галузями життя країни.

Саме це робить розвиток туризму таким важливим для успішної та сучасної країни, ця ідея має бути головною при плануванні розвитку України, і саме через це туризм зайняв перше місце в світі за темпами розвитку та рентабельності. Саме це і визначає одне з перших місць, яке займає туризм у світовій економіці.

Головною метою у розвитку туристичної сфери в Україні треба прийняти ідею створення та шляхів реалізації, цікавого та рентабельного туристичного продукту, який має скласти конкуренцію на світовому ринку туристичних послуг, що задовольнить туристичні вподобання як внутрішнього так і зовнішнього туриста. Звісно така стратегія передбачає розвиток територій, підняття соціальних стандартів, створення нових робочих місць – економічне піднесення, головне не забувати про екологічну рівновагу, тому що уся стратегія розвитку туристичного кластеру в Західній Україні будується навколо природної рекреаційної бази.

План дій, орієнтований на досягненні мети, повинен відбуватися синхронно із іншими кроками, які відбуваються у економіці, політиці та становленні певних механізмів у туристичній галузі. Треба враховувати та переймати досвід успішних іноземних проектів з розвитку туризму, не тільки у будівництві та наданні сервісу, а також у нормативно-правовій сфері, що позитивно вплине для збільшення інвестиційної привабливості України.

Планове підвищення ефективної роботи підприємств галузі туризму, що призведе до підняття туристичного сектору на лідируючі позиції серед найприбутковіших галузей вітчизняної економіки.

На думку одного з провідних спеціалістів туризму Роберта А. Браймера, "у теперішній час найбільш гальмівним фактором у розвитку туризму на суспільному рівні є відсутність уваги та підтримки з боку політиків та громадської влади. Коли на туризм не зважають, його доходи не визначені, відсутнє ретельне планування та, як наслідок, відсутній і розвиток.

Як тільки буде глибока зацікавленість на законодавчому рівні, поєднання зусиль для піднесення статусу індустрії туризму на більш високий рівень не

тільки у вигляді декларацій, а й конкретних заходів щодо встановлення та підтримки економічних зв'язків, почне ефективно діяти маркетинг у сфері туризму, відтоді можна розраховувати на видимі результати".[45, 245с.]

Одне з головних питань, яке треба вирішити у короткі строки, це питання покращення співпраці культури і туризму, на місцях, так і в центральних органах влади. Музеї, театри та й в цілому культурна спадщина вважається у більшості розвинених країн світу вирішальним фактором у залученні туристів. Як результат свого клієнта отримують заклади харчування, розміщення, транспортні компанії, промисловці та звичайні підприємці.

Співпраця у досягненні вище перерахованих цілей у стратегічному розвитку туризму і культурної сфери на місцях має започаткувати тісні та довірливі відносини між місцевою владою та представниками реального бізнесу для покращення навичок у координації та вирішенні конкретних завдань. Перш за все по збереженню культурної спадщини, національних заповідників, залучення сучасної менеджерської практики тощо.[46, 176с.]

3.3 Проблеми розвитку туризму в Західній Україні

Проблеми, які ми спостерігаємо сьогодні у сфері вітчизняного туризму, є певним пережитком минулого, яке залишилося в нашій країні після розпаду СРСР. Більшість інфраструктури курортів та санаторіїв будувалась за часів радянського періоду тому в нас залишилися великі комплекси із значною кількістю місць та застарілим рівнем комфорту.

Сьогодні відсутня спланована високопрофесійна, продумана система заходів з просування туристичного продукту України на світовому ринку, яка б демонструвала помітні результати. Разом з цим, не складно зрозуміти, що обслуговування туристів в цілому відбувається на незадовільному рівні, це обумовлено низькою кваліфікацією працівників та їх підготовки. В Україні система підготовки не зазнає вагомих змін вже десятки років, виключеннями є випадки коли людина їде навчатись та набиратися досвіду закордон, але зазвичай дуже рідко повертається, тож треба вводити категорії вимог відповідно до світових стандартів, та переймати досвід у іноземних навчальних закладів. До типових проблем у карпатських лижних осередках належать: морально застаріле обладнання витягів, не зручна комунікація, відносно невелика та не розвинена гастрономічна база. Першим завданням для переважної кількості лижних центрів є модернізація бази обслуговування й оновлення обладнання. Сучасним методом вирішення питання модернізації наявних лижних осередків, це перетворення їх у сучасні спортивні комплекси зимових видів спорту, що доволі популярні, як серед туристів так і серед професійних спортсменів. Гарним прикладом є туристичний комплекс “Буковель”.

Також актуальним питанням залишається гармонізація екології. Нарощування туристичних потоків робить актуальною проблему визначення чіткого екологічного навантаження на певну територію та проблему визначення оптимальної пропускної спроможності, щоб не нашкодити навколишньому довкіллю та культурно-історичній спадщині.

Не можна забути і про загальнонаціональну проблему поганих доріг та їх відсутності на деяких відрізках взагалі, велика частина потребує капітального. Звісно маленьке фінансування або велика корупція не дає вирішити цього питання.[47, 310с.]

По-перше, у ЗМІ активно рекламуються міжнародні напрями туризму і майже не видно реклами внутрішніх туристичних продуктів, окрім декількох виключень.

По-друге, недостатня кількість коштів для ремонту та підтримання пам'яток архітектури та історії, інвестиційні програми не поспішають попогати Україні через не зрозумілу нормативно-законодавчу базу та відсутність впевненості, що кошти підуть на конкретну справу. Значна кількість історичних населених пунктів України –Межиріччі, Хотин, Ізяслав та інші, мають унікальні пам'ятки архітектури XVII- XVIII століття, для реконструкції і відновлення, яких потрібні великі інвестиції.

По-третє, в Україні відносно не розвинена галузь туризму. У більшості міст відсутня просвітна робота для місцевого населення, тому люди не знають про місця, які могли б відвідувати, розвиваючи себе та внутрішній туризм, така звичайна річ, як безкоштовні путівники могла б значно підвищити кількість охочих побачити історико-культурні пам'ятки свого міста, краю, країни.

По-четверте, переважну більшість українських населених пунктів складно назвати загальноновизнаними туристичними центрами, але там можна і потрібно розвивати оздоровчий, спортивний та промисловий вид туризму. Як зазвичай все залежить від інвестицій для створення інфраструктури та реклами туристичного продукту, адже окрім міст мільйонерів та загально визнаних зон рекреації, ми можемо назвати небагато цікавих місць в Україні, але їх тисячі і в перспективі наша мета, як туристів зробити їх успішними.

Присутні проблеми не дають можливість для швидкого розвитку туризму та туристичної галузі в країні. Подолання вище перерахованих проблем, піде на підняття економічного рівня країни, так і соціально-культурного розвитку.

Головними факторами, що затримують розвиток відкритих відношень з світовими інвесторами є економічна і політична дестабілізація, тіньова економіка, недопрацьована нормативно-правова база туристичної галузі. Усім відомим фактом є величезний потенціал українського туризму, на жаль ми не дуже вміємо ефективно використовувати те, що маємо. Причинами такої ситуації є непроста соціально-економічна ситуація в Україні, у не чіткій схемі стимулювання туристичної галузі, окрім того у відсутності справжньої стратегії розвитку, яка була б ефективна на національному та регіональному рівні.

Необізнаність населення у важливості розвитку туризму, як вирішального чинника у економічному та соціальному піднесенні країни, відсутність розуміння і у владних колах.[48, 95с.]

Відсутністю чіткої системи ефективного захисту інтересів та прав туристів. Впровадження списку умов для забезпечення безпеки на туристичних маршрутах і об'єктах, система своєчасного надання необхідної невідкладної допомоги людям, які постраждали знаходячись у подорожі.

Відсутність національної інвестиційної політики у галузі туризму, недостатній підтримці пріоритетних видів туристичної діяльності, як в'їзного так і внутрішнього туризму, а саме екологічного, сільського, спортивного туризму та інших.

З часів незалежності зійшла унівець система соціального туризму, тепер майже не доступне оздоровлення за кошти держави для людей похилого віку, молоді, дітей та людей з обмеженими фізичними можливостями.

Поганий стан доріг та відсутність комунікації в цілому, не дають змогу розвивати перспективні для освоєння території.

Не сплановане освоєння інвестиційної території не за призначенням. Продаж перспективних зон рекреації виключно для будівництва готелів та інших закладів розміщення.

Використання лише малої частки родовищ мінеральної води (в т.ч. термальної) у лікувально-оздоровчих цілях.

Низький рівень обслуговування в закладах розміщення, недостатня кваліфікація кадрів.

Відсутність комплексної та цілісної схеми управління туристично-рекреаційними ресурсами, відсутність об'єднуючого органу, який підпорядковував обласні туристичні ресурси різним відомствам виконавчої влади щодо оптимізації діяльності курортів.[49, 40с.]

Недостатня нормативна та методична база. Не ефективна діяльність, громадських організацій, представників місцевого самоврядування і підприємців у рекламі туризму та курортів.

Низька кількість та якість науково-методичного забезпечення та не завжди актуальна, у галузі управління на місцевому та загальному рівні, призводить до низької якості кадрового забезпечення та сервісу в цілому. Основні причини недолугого використання наявних унікальних туристичних ресурсів України, є у низькій якості створених туристичних продуктів, тому що більшість зон культурної та природної спадщини не пристосовані для потокових туристичних відвідувань, в цілому туристична інфраструктура має відповідати міжнародним критеріям безпеки та зручності.

До такої ситуації у сфері туризму призвела загально державна стагнація та неминуча економічно-фінансова криза, небезпечна соціально-політична атмосфера також не є привабливим чинником для іноземних гостей та інвестицій, та і в цілому з часів отримання Україною незалежності, не було періоду стратегічного будівництва та розвитку будь-якої галузі, не кажучи про туризм, який потребує планового та стратегічного розвитку впродовж багатьох років для створення дійсно великої та зручної інфраструктури.

Конкретні чинники внутрішніх та зовнішніх факторів можуть допомогти скласти базу, на основі можна створити чіткі пропозиції щодо ефективного розвитку туристичної сфери з кризового становища до стабільного та прибуткового, головне це визначити конкретні дії та обрати вектор розвитку, який забезпечить максимальну користь, як для гостей так і для українців.[50, 235с.]

Висновки

Дізнавшись інформацію про туристично-рекреаційні ресурси Західної України, та проаналізувавши проблеми та перспективи розвитку, я дійшов до певних висновків.

Враховуючи той факт, що Україна має усі необхідні ресурси за для ведення успішного туристичного бізнесу, який є найперспективнішою галуззю на сьогоднішній день, я можу стверджувати, що ми маємо розвивати туризм, як національну ідею для досягнення успіху та процвітання цілої країни, оскільки туризм - співпрацює майже з усіма галузями, створює нові робочі місця, потребує великих інфраструктурних перетворень, вимагає високо рівня кваліфікації працівників і сам по собі є просвітницьким важелем, що сприяє міжнаціональній дружбі.

Перш за все рівень добробуту українців має наблизитися хоча б трішки до рівня життя європейців, щоб останні не відчували себе в Україні, як в країні 3го світу серед бідності та невдоволення життям.

Окрім того розвиток масового туризму може допомогти українській екології, оскільки більше людей будуть досліджувати Західну Україну і скоріш за все не будуть в захваті від пустирів на місцях розрекламованих густих лісів, теж саме стосується якості повітря, рівня чистоти воді і тому подібне, що буде змушене дотримуватися європейських стандартів за для вагомої конкуренції та більш привабливого вигляду для потенційних туристів.

Звісно усі мрії та сподівання не будуть мати шансу на життя, якщо не буде прийнята загальнодержавна стратегія по розвитку туризму та ефективна взаємодія туризму і культури.

Розвиток туризму може допомогти побороти найбільше зло України – корупцію. Тому що іноземні інвестори дуже ретельно піклуються про свої гроші і під їх тиском, нарешті крадії будуть притягуватись до відповідальності, що в результаті зменшить рівень корупції, та забезпечить Україні статус надійного партнера для міжнародних інвестиційних компаній.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Електронний ресурс - <http://bobr.kr-admin.gov.ua/page68.html>
2. Електронний ресурс - <https://studfile.net/preview/5128384/page:2/>
3. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг / О.О.Любіцева. - К.: Альтерпрес,2002. - 274 с.
4. Горіна Г.О. Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка». Вип. 10 (2), 2016
5. Електронний ресурс - <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Смолій В.А. Енциклопедичний словник-довідник з туризму / В.А.Смолій, В.К.Федорченко, В.І.Цибух. - К.: Видавничий Дім "Слово", 2006. - 360 с.
7. Алексєєва Ю. Вплив державної політики на розвиток туристичної галузі України // Актуальні проблеми внутрішньої політики. - 2004. - Вип.1. - С.103-107.
8. Бейдик О.О. Методологія та методика аналізу рекреаційно-туристських ресурсів України: автореф. дис... д.геогр.н.: 11.00.02. - Київ, 2004. - 36 с.
9. Бондаренко М.П. Теоретичні засади розвитку індустрії туризму // Економічний часопис-XXI. - 2012. - №3-4. - С.19-22.
10. Волкова И.И. Факторы развития и видовая структура лечебного туризма в Украине // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія "Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм"). - 2013. - №1042. - Вип.1. - С.110-114.
11. Габа М.І. Фактори впливу на розвиток та діяльність у сфері сільського зеленого туризму Карпат // Інтелект XXI. - 2014. - №5. - С.87-94.
12. Гулич О. Науково-методичні підходи та алгоритм розробки регіональних програм розвитку рекреаційної сфери // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Ринкова трансформація України: проблеми та перспективи. - 2004. - №1. - С.9-17.
13. Ковальчук І.Є. Перспективи кластерної моделі розвитку туризму в Карпатському регіоні (на прикладі Закарпатської області) // Вісник соціально-економічних досліджень. - 2013. - Вип.3. - С.148-153.

- 14.Гудзь П.В. Економічні проблеми розвитку курортно-рекреаційних територій / П.В. Гудзь. - Донецький ІСПД НАН України: ТОВ "Юго-Восток" Лтд, 2001. - 108 с
- 15.Середін В.І., Парпан В.І. Ліс база відпочинку. - Ужгород: Карпати, 1988. - 110 с.
- 16.Електронний ресурс -<http://www.city-adm.lviv.ua>
- 17.Великий А.П. Стан економіки регіонів України та розвиток рекреаційних ресурсів / А.П.Великий, І.І.Репін // Туризм у ХХІ столітті: глобальні тенденції та регіональні особливості: матеріали II-ої Міжнар. наук.-практ. конфер. – Редкол.: В.І.Цибух та ін. -К.: Знання України, 2002. - С 40-42.
- 18.Мельник О.В. Інтегральний показник туристичної привабливості території: поняття та теоретичні аспекти / О.В.Мельник // Регіональна економіка. - 2004. - №4. - С. 197-205
- 19.Електронний ресурс - <http://www.rada.gov.ua>
- 20.Любіцева О.О. Геопросторова організація туристичного процесу. Київ, 2003. - 29 с.
- 21.Стафійчук.В.І. Рекреалогія. Навчальний посібник. Київ. 2016. – С 137-149.
- 22.Курортні ресурси України. - К: "Укрпрофоздоровниця", 1999. - 313 с
- 23.Електронний ресурс - <http://www.stat.lviv.ua>
- 24.Стадницький Ю.І. Українські Карпати як привабливий регіон для розміщення підприємств з високими вимогами до якості довкілля / Ю.І.Стадницький // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Природно-ресурсний потенціал в системі просторового розвитку. Львів, 2004. - С 306-309.
- 25.П.О.Масляк. Рекреаційна Географія. Навчальний посібник. Київ. "Знання". 2008. – С 158.
26. Електронний ресурс - <http://www.uz.ukrstat.gov.ua>.
- 27.Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України В.І.Мацола. - Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України, 1997. - 248 с

28. Антоненко І. Туристська рента в лісоресурсній сфері / І. Антоненко // Туризм в Україні: сучасний стан та пріоритети розвитку: матеріали Всеукраїнської НІЖ. - Львів, 2005. - С. 132-138.
29. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство. Навчальний посібник. Київ. "Альтапрес". 2009. – С 209-264.
30. Шапар А.Г. Методичні вказівки з розробки регіональних стратегій сталого розвитку / А.Г.Шапар, М.А.Ємець, П.І.Копач та ін. - Дніпропетровськ: Видавництво Моноліт, 2003.-113 с
31. Шепетюк С.М. Рекреаційно-туристські ресурси Івано-Франківської області: структура та сучасний стан. Чернівці, 2007. - 18 с.
32. Чекалюк В.В. Туризм як чинник формування державного іміджу // Інформаційне суспільство. - 2014. - Вип.19. - С.13-16.
33. Кифяк В.Ф. Розвиток рекреації і туризму як один із чинників формування інвестиційної привабливості регіону // Економіка та право. - 2013. - №1. - С.128-132.
34. Моран О.І. Розвиток туристичного ринку в економічній системі регіону. Львів, 2008. - 22 с.
35. Електронний ресурс - Режим доступу: <http://www.chernigivstat.gov.ua>
36. Крушинська А.В. Особливості бюджетного стимулювання інвестиційної привабливості туристичного комплексу з урахуванням зарубіжного досвіду // Стратегічні напрямки соціально-економічного розвитку держави в умовах глобалізації: зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 18-20 квітня 2013 р.). - Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2013. - С.207-209.
37. В.Л.Петранівський, М.Й.Рутинський. Туристичне Краєзнавство. Навчальний посібник. Київ. "Знання". 2008. – С 184.
38. Коваль П.Ф., Алешугіна Н.О., Андреева Г.П. Розвиток розважального сектору туриндустрії як засіб зміцнення туристичного потенціалу України // Актуальні проблеми економіки. - 2010. - №6. - С.78-83.
39. Електронний ресурс - Режим доступу: <http://www.te.ukrstat.gov.ua>

- 40.Коваль О.М. Перспективи створення туристичних кластерів на Закарпатті. Електронний ресурс - http://tisit.edu.ua/tisit_news/128
- 41.Кифяк В.Ф. Розвиток медичного туризму в регіонах України // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. - 2013. - №1. - С.30-33.
- 42.Ляшенко А.Х. Інструменти здійснення регуляторної політики в галузі туризму // Держава та регіони. Серія "Економіка та підприємництво". - 2010. - №1. - С.110-113.
- 43.Електронний ресурс - <http://www.tourism.gov.ua>
- 44.Гаман П.І. Державне регулювання розвитку рекреаційної сфери Карпатського регіону України: автореф. дис... д.держ.упр.: 25.00.02. - Київ, 2009. - 40 с.
- 45.Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. - Чернівці: Зелена Буковина, 2003. – 245с.
- 46.Вакуленко В., Валентюк І., Грибан В. та ін. Туризм і охорона культурної спадщини: український та польський досвід; ред. Ю. Лебединський. - Київ: К.І.С., 2003. - 176 с.
- 47.Буданова О.С. Міжнародний туризм як засіб формування іміджу України // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. - 2013. - Вип.1. - С.304-312.
- 48.Ляшенко А.Х. Державна політика у сфері туристичних послуг // Держава та регіони. Серія "Економіка та підприємництво". - 2010. - №2. - С.93-99.
- 49.Бартошук О.В. Концептуальні підходи до формування стратегії розвитку туристичної галузі // Економічний часопис-XXI. - 2012. - №3-4. - С.38-41.
- 50.Алмашій В.В. Стан та основні напрямки розвитку туризму як невід'ємної складової транскордонного співробітництва Закарпаття // Теорія та практика державного управління. - 2014. - №4. - С.233-241.